

**ABD BAŞKANLIK SİSTEMİNİN STRATEJİK NİTELİKLERİNE VE
TÜRKİYE'DE UYGULANABİLİRLİĞİNE YÖNELİK ALGININ
KARŞILAŞTIRMALI ARAŞTIRILMASI**

**US PRESIDENTIAL SYSTEM OF THE QUALITY PERCEPTION TOWARDS
STRATEGIC AND APPLICABILITY IN TURKEY, COMPARATIVE
INVESTIGATION**

Dr. Öğr. Üyesi Gözde MERT

Nişantaşı Üniversitesi, İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü,
İstanbul / TÜRKİYE, ORCID NO: 0000-0002-9314-0242

Prof. Dr. Ali AKDEMİR

İstanbul Arel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü,
İstanbul / TÜRKİYE, ORCID NO: 0000-0002-5188-3304

ÖZET

ABD başkanlık sistemi, son yıllarda üzerinde birçok araştırma yapılan bir konu haline gelmiştir. Günümüzde parlamenter sistemin koalisyonlarla ortaya çıkan istikrarsızlıklarına çözüm olarak başkanlık sistemi sunulmaktadır. Bu çalışma, başkanlık sistemi tartışmalarına açıklık getirmeyi amaçlamaktadır.

Bu araştırma çerçevesinde, öncelikle sistemin gereği gibi uygulandığı tek ülke olan Amerika Birleşik Devletleri'ndeki uygulaması irdelenmiş olup, başkanlık sisteminin stratejik nitelikleri ortaya konmuş ve Türkiye'de uygulanabilirliği deneysel olarak incelenmiştir. Bu amaçla, 2016 yılında, İstanbul'da, devlet ve vakıf üniversitelerinde okuyan öğrencilere anket uygulanmıştır. Araştırmaya 734 öğrenci katılmıştır. Araştırma sonucunda, öğrencilerin okudukları üniversite türünün güçlü kurumsal yapı, yasama, yürütme ve yargı arasındaki keskin kuvvetler ayrılığı, güçlü yargı, ABD'de başkanlık sisteminin etkinliğini yönlendiren ABD'ye özgü faktörler, ABD'de erkler ayrılığı ve başkanlık rejiminin Türkiye'de uygulanabilirliği konusundaki görüşlerinin farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Aynı zamanda siyasi konulara ilgi duyan üniversite öğrencilerinin; güçlü kurumsal yapı, ABD'de erkler ayrılığı ve güçlü yerel yönetimler konusundaki görüşleri arasında istatistiki olarak anlamlı farklılık bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Başkanlık Sistemi, Parlamenter Sistem, Başkanlık Sisteminin Türkiye'de Uygulanabilirliği

ABSTRACT

The US presidential system has become a subject of much research in recent years. Presently, as a solution, the presidential system is presented to instabilities based on coalitions, especially in the parliamentary system. This study aims to clarify the presidential system debates.

Within the framework of this study, firstly, the only country that proper implementation of the system application in the United States, were examined is the strategic nature of the presidential system laid down and applicability in Turkey, it has been investigated experimentally. For this purpose, a questionnaire was applied to the students studying at state and foundation universities in Istanbul in 2016. 734 students participated in the survey.

As a result, students of the university species they read, strong institutional structure, legislative, sharp separation of powers between the executive and the judiciary, a strong judiciary, while US-specific factors directs the activities of

the presidential system in the United States, its applicability in Turkey of separation of powers and the presidential regime in the US, the opinions on the subject differed. At the same time, university students who are interested in political issues; a statistically significant difference was found between the strong institutional structure, the separation of powers in the United States, and their views on strong local governments.

Keywords: Presidential System, Parliamentary System, Applicability of Presidential System in Turkey

1. GİRİŞ

Dünyada ülkelerin siyasi yönetim rejimleri dikkate alındığında kategorik olarak 2 farklı kategoriden söz edilmektedir:

Cumhuriyet Rejimi ve Monarşik Rejim.

Cumhuriyet rejimi de kendi içerisinde 3 alt sistemden, sistem türünden oluşmaktadır: Parlamenter sistem, başkanlık sistemi ve yarı-başkanlık sistemi.

Başkanlık sistemi denilince, birçok ülkede uygulanması olmakla birlikte çoğunlukla ABD başkanlık sistemi dünyada ilgi çekmekte ve aklı gelmektedir. Zira neredeyse sadece ABD’de uygulanan versiyonunda başkanlık demokrasi, özgürlük, refah, kalkınma ve sosyal gelişmişlik üretmektedir. Diğer uygulamalarda, otoriter yöneticinin baskıladığı ülkelerde refah olmadığı gibi, özgürlük ve demokrasi de yoktur.

Bu bağlamda, bu çalışmada ABD başkanlık sistemi inceleme konusu yapılmıştır. Üniversite öğrencileri nezdinde ABD başkanlık sisteminin niteliklerine ve bunların Türkiye’de uygulanabilirliğine yönelik algının ve algı farklılıklarının ölçülmesine çalışılmıştır.

Öncelikle ABD başkanlık sisteminin genel özelliklerine değinilmiş, üstünlükleri ve eksiklikleri açıklanmıştır. Sonrasında araştırmanın esasını oluşturan ABD başkanlık sistemi stratejik niteliklerine değinilmiştir. Bu amaçla kuvvetler ayrılığı, güçlü kurumsal yapı, güçlü yerel yönetim, güçlü yargı gibi ABD’ye özgü niteliklere yer verilmiştir.

Sonrasında ABD başkanlık sisteminin stratejik niteliklerine yönelik ve bu özelliklerin Türkiye’de uygulanabilirliğine yönelik algının ölçülmesi için geliştirilen ölçeğe yer verilmiştir. Bu amaçla, kamu ve vakıf üniversitelerinde geliştirilen ölçek çerçevesinde anket uygulanmıştır. 734 öğrenciye yüz yüze anket uygulanmış, eksik cevaplanan anketler analiz dışı tutularak 714 öğrencinin anket sonuçlarına yer verilmiştir. Frekans ve yüzde dağılımları, açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör ve güvenilirlik analizleri, tek yönlü ANOVA analizi, bağımsız gruplar t testi yöntemleriyle öğrencilerin algıları ve algı farklılıkları ölçülmüştür. Yaş, cinsiyet, üniversite türü, eğitim alanı, politik ilgi, eğitim düzeyi gibi demografik faktörler -değişkenler- bağlamında 6 kategorideki 48 hipotez test edilmiştir.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Başkanlık Sistemi

Başkanlık sistemi, İngilizlere verilen bağımsızlık savaşının etkisiyle İngiltere’de uygulanan sınırlı monarşiden ilham alınarak, Amerika Birleşik Devletleri’nde ortaya çıkmıştır (Tacir, 2011, s. 47).

Başkanlık sisteminde; yasama ile yürütme arasında kuvvetler ayrılığı kuvvetlidir. Yürütme organı tek bir organdan oluşmaktadır. Yürütme organını oluşturan devlet başkanı, halk tarafından seçilir ve görevi için parlamentonun güvenoyuna ihtiyaç duymaz. Devlet başkanı, parlamentonun varlığına son veremez (Kurban, 2014, s. 39).

Başkanlık sistemi, yürütme erkinin ve devletin başı konumunda olan başkanın, halk tarafından seçildiği ve yasamanın Başkanı düşüremediği, Başkanın da yasamayı feshedemediği bir sistemdir (Onar, 2005, s. 72). Esas olarak güçler ayrılığı ile fren ve denge mekanizmalarına dayanır. Başkanlık sistemi, diğer sistemlerden üç ana özellik ile ayrılır (Akçalı, 2007, s. 60-61):

- **İlk özellik**, Başkan ile yasamayı oluşturan organların, seçimler sonucunda halk tarafından göreve getirilmesidir. Sistem kapsamında yasaları yapan yasama organı ile yasaları yürütme yetkisi olan Başkan arasında, organik bir bağ yoktur. Kongre üyeleri aynı zamanda başkanlık

yapamamakta ya da kabinede yer alamamaktadır. Başkan da aynı zamanda Kongre üyesi olamaz.

- **İkinci özellik**, Başkan ve yasama organı belli dönemler için seçilmektedir. ABD Başkanı 4 yıl, Temsilciler Meclisi üyeleri 2 yıl, Senato üyeleri ise 6 yıl için seçilirler. Başkan ve Kongre üyeleri, görev zamanı boyunca, iş başında olurlar.
- **Üçüncü özellik** ise, Başkanın tek başına yürütmeyi temsil etmesidir. Yürütme organı tamamıyla Başkanın egemenliği altındadır. Başkan kabinesini, Beyaz Saray'da kişileri ve devlet kademesindeki önemli atamaları yapar.

Başkanlık sisteminde güçlerin tam bağımsızlığı söz konusudur. Hem yasama üyelerinin hem de yürütmenin başında olan başkanın seçimlerle iş başına gelmesi, tam bir eşitlik sağlamaktadır (Akdemir ve Mert, 2018, s. 12).

Başkanlık sisteminin temel özellikleri şu şekilde açıklanır (Çetin, 2014, s. 278):

- (1) Yürütme tek başlıdır ve sahibi başkandır.
- (2) Devlet, başkan tarafından temsil edilmektedir. Başkan, halk tarafından göreve getirilmektedir.
- (3) Başbakanlık kurumu mevcut değildir.
- (4) Tamamı kendisi tarafından belirlenen ve hiçbir kuruma hesap verme zorunluluğu olmayan ve başkanın istediği zaman görevden alabileceği yardımcıları vardır. Ne başkanın ne de yardımcılarının yasama organına karşı sorumlulukları vardır.
- (5) Başkanın, meclis tarafından düşürülmesi söz konusu değildir.
- (6) Başkan, meclisi feshedemez.
- (7) Meclis yürütmeye, başkan da yasamaya müdahale etmemektedir.

Başkanın yasa ve bütçe hazırlama yetkisi yoktur. Bu yetkiler parlamentodadır. Bakanlar (sekreterler), başkana tabi danışman durumunda olup, başkan tarafından seçilmektedir (Avcı, 2014, s. 30).

Başkanlık sisteminde; yürütme, yasama, yargı kendi alanında yetkilidir. Yasama, kanun yapma, bütçe gibi para ve harcama kalemlerini belirlemede mutlak yetkili konumundadır. Başkanın ve bakanların, bu konularda yetkisi yoktur. Bu sistemde denetim, yetkilerin kullanımında, karşılıklı "muhtaç kılma" esası üzerine kurulmuştur. Başkanlık sisteminde yürütme güçlüdür. Yürütme, yasamanın koyduğu yasaları uygulamada ve ayırdığı parayı harcamakla görevlidir (Akdemir ve Mert, 2018, s. 12).

Başkanlık sistemi, halkın iradesi ile seçilmiş bir kişinin hükümete başkanlık ederek, belirli bir süre, yürütme organı faaliyetlerini yerine getirmesidir. Başkan, ülkenin idari işlerini yönetir ve genellikle dış ilişkileri yönetmektedir. Bir diktatörün aksine, otoriter güçlere sahip değildir ama ülkenin yasalarına tabidir.

Başkanlık sisteminin, parlamenter sistemden farkları şöyledir (Akdemir ve Mert, 2018, s. 30-31):

- Başkanlık sisteminde mantık; yürütme ile yasama organını birbirinden ayırmaktır. Bu yüzden milletvekilleri ayrı, başkan ayrı seçilir. Parlamenter sistemde ise; halk, parlamentoyu seçer, milletvekilleri sonradan bir başbakan ve bakanlar kurulunu seçerler.
- Parlamenter sistemde, yürütmenin başı başbakandır. Başbakan, güvenoyunu alarak, görevine başlar. Bir olumsuzluk durumunda, meclis güvenoyu ile başbakanı görevden alır. Başkanlık sisteminde ise meclis, başkanı görevden alamamaktadır. Örneğin Amerika Birleşik Devletleri'nde Başkan William Henry Harrison, göreve başladıktan 30 gün sonra vefat edince, yerine Başkan Yardımcısı John Tyler geçti. Halk desteği olmamasına rağmen, başkanlık döneminin sonuna kadar, yürütmenin başında kalarak, ülkeyi yönetmiştir. Böyle bir durumun, parlamenter sistemde olması mümkün değildir.
- Başkanlık sisteminde, başkanın, veto gibi bazı özel yetkileri mevcuttur. Parlamenter sistemde ise başbakanın veto yetkisi yoktur.
- Başkanlık sisteminde Başkan, aynı zamanda Silahlı Kuvvetlerin başıdır. Parlamenter sistemde, başkanın bu yetkisi yoktur.

2.2. ABD Başkanlık Sisteminin Uygulaması

En başarılı ve örnek alınan sistem başkanlık sistemi ABD'deki başkanlık sistemidir. Başkanlık sisteminin, normal işlediği ve demokratik sonuçlarının alındığı tek ülke, ABD'dir (Akdemir ve Mert, 2018, s. 35).

ABD, siyasal yapısını, yazılı anayasa ile oluşturmuştur. ABD'de anayasa ile ülke genelini kapsayan uygulamalarda yetki, federal yönetime bırakılmıştır. Bu yetkiler yürütme, yasama ve yargı arasında şekillendirilmiştir. "Denge ve fren" veya "kontrol ve denge" ilkeleri ile güçlere, birbirini dengeleyecek şekilde yetkiler verilmiştir. Hiçbir erkin, sisteme tek başına hâkim olamaması prensibi, anayasa ile korunmuştur (Türker, 2003, s. 455-456).

Kongre, federal yönetim yasalarını çıkarmaktadır. Kongre; Temsilciler Meclisi ve Senato şeklinde iki meclisten oluşmaktadır. Temsilciler Meclisi'nin üye sayısı Anayasa ile belirlenmiştir. Senato, her eyaletten ikişer senatörün seçildiği bir organdır. Her eyalette, yürütme kuvvetinin başında, bir vali vardır. Eyaletler ayrı bir anayasaya ve il, ilçe, kasaba-köy ve özel bölgeler gibi ayrı alt yönetim birimlerine sahiptir. Eyaletler; düzeni koruma, yol inşaatı, eğitim gibi görevler üstlenir. Federal hükümet ise; milli ve milletlerarası ve birden fazla eyaleti ilgilendiren konulardan sorumludur (Cansızlar, 1996, s. 3).

ABD'de yargı bağımsızdır ve yargı diğer kuvvetlere karşı koyacak güçtedir. ABD'de yargı yetkisi, bir yüksek mahkemeye, Kongrenin gerektiğinde zaman zaman kurdurabileceği, ikinci derecede mahkemelere verilmiştir. Mahkemeler yargılar ama kanunun yapılmasına ve uygulanmasına katılmaz. Kanunu, Kongre yapar. Mahkemeler kanunları uygular. Hükümet ise bu kararları yerine getirir (Fendoğlu, 2012, s. 16).

2.3. ABD Başkanlık Sisteminin Avantajları ve Dezavantajları

ABD başkanlık sisteminin avantajları aşağıda belirtilmektedir (Yazıcı, 2011, s. 75):

- **İdarenin İstikrarı:** Başkanlık sisteminin taraftarları; başkanın kısıtlı bir zaman diliminde görevde olması ve bu zaman diliminde güvenoyu alamamaktan dolayı görevi bırakılmadığından, hükümet içinde kriz çıkmasının olası olmadığını ve dolayısıyla başkanlık sisteminin istikrarlı bir idareyi getirdiğini savunmaktadır. Bununla beraber, yürütmede ikilik oluşturabilecek bir ikinci meclis ya da koalisyon gibi bir ihtimal de yoktur.
- **Kuvvetli İdare:** Bu sistemin taraftarları, devletin idaresinin kuvvetlenmesinin başkanlık sistemi sayesinde olacağını belirtirler. Devletin yönetiminde ikiliğin olmamasının ve tek bir merkezden yönetilmesinin genel olarak daha kuvvetli bir idareyi ortaya koyacağı savunulur.
- **Demokratik İdare:** Başkanlığı savunanlara göre; başkanlık, parlamenter sistemden daha çok demokratik değerlere uygun bir düzen getirmektedir. Başkanın direkt olarak halkın seçimiyle iş başına gelmesi, başkana ve bu tarz hükümet sistemine demokratiklik kazandırmaktadır. Diğer bir ifadeyle, yürütme erkinin direkt olarak halkın belirlediği birine verilmesi, yürütmenin halkın seçtikleri tarafından seçilmesine nispeten daha demokratik bir nitelik taşımaktadır. Bir diğer nokta, "hesap verebilirlik" açısından başkanlık hükümeti sistemi, parlamentarizme nispeten daha demokratiktir. Çünkü başkanlıkta kimin sorumlu olduğu açıktır. "Önceden biline bilirlik" boyutundan da başkanlık daha demokratik bir sistemdir. Bu kavram, oy vermekle yükümlü her vatandaşın, pusulayı sandığa atarken verdiği oyun sahibinin kazanması durumunda kimlerin hükümette yer alacağını bileceğini öngörür.
- **Politik Yarışın Dış Katılma Açıklığı:** Başkanlık sisteminin zafiyeti olarak da kabul edilen bu özellik aynı zamanda, sistemin güçlü bir yanı da olmaktadır. Başkanlıkla yönetilen devletlerde ise, daha önce hiçbir siyasi partiye üye olmamış ve politika yapmamış kişilerin dahi başkanlığa aday olabilmesinin ve seçilebilmesinin önü açıktır. Başkanlığın yapısal anlamda getirdiği bu özellik halkçılık ilkesiyle de örtüşmektedir.

ABD başkanlık sisteminin dezavantajları ise aşağıda belirtilmektedir (Yazıcı, 2011, s. 75):

- **Katılık Problemi:** Bu hükümet sisteminde meclis ve başkan sınırlı bir görev süresi için seçimle iş başına gelir. İkisi de birbirlerinin görevini sonlandıramaz. Başkan bir kere seçilince, seçmenlerinin gözünde değerini kaybetse bile görevinde kalmaya devam eder.

Uyum yanlısı olmayan bir meclise karşıysa başkanın eli kolu bağlıdır. Ölüm, istifa ya da çeşitli sağlık sebepleri dışında erken seçim gibi bir ihtimal söz konusu değildir, sistem gayet katıdır. Politik sistemin bu denli katı olması; yeni değişimlere adaptasyonu güçleştirir. Başkan eğer partisiyle zıt düşse bile, onun yerine başka birinin başkan olarak tayin edilmesi imkânsızdır. Kamuoyundan gelen talepler neticesinde başkanın istifasını vermesinin bu sistemin katılığını yumuşatabileceği savunulursa da, gerek politikacıların tavırları, gerekse geçmiş örnekler incelendiğinde bunun pek de sık rastlanan bir vaka olmadığı ortadadır (Turhan, 2012, s. 180).

- **Çift Meşruluk Sorunu:** Başkanlık hükümeti, yasama ve yürütme kuvvetinin ikisinin de seçimle iş başına gelmesini sağlar (Yazıcı, 2011, s. 53). Başkanın endirekt yollarla değil de doğrudan seçimle makamına gelmesi, ona doğrudan bir meşruiyet bahşetmesi boyutundan faydalı denilebilirse de; yasama organının da halk tarafından seçilmesi politik arenada biri başkan, biri meclis olmak üzere halk nazarında meşru kabul edilen iki farklı güç yaratması açısından mahzurludur. İkisinin de aynı ölçüde meşruiyet sahibi olarak ihtilafa düşmesi, fikir ayrılıklarının görülmesi, yani ülkenin idaresinde tıkanmalar olması durumunda, tıkalı damarı açabilmek için bir by-pass yöntemi (güvensizlik oyu veya parlamentonun feshi vb.) yoktur. Bununla beraber, devlet başkanının ve parlamenterlerin farklı seçmen kitleleri tarafından, çoğunlukla da farklı seçilme sistemleriyle iş başına gelmeleri; başkanlık makamı ve parlamentonun farklı politik aktörlerin elinde olmasının ihtimalini artırmaktadır (Özbudun, 1993, s. 140-141).
- **Çoğunlukçu Demokrasi ve Kazanan Her Şeyi Alır Problemi:** Başkanlık hükümeti sisteminin yapısal niteliklerinin bir çıktısı da; “Kazanan her şeyi alır.” prensibine çanak tutması ve rekabetçi, kuvvetli bir STK örgütlenmesini arkasına alamadığında çoğunluğu esas alan bir demokrasi yaklaşımı getirmesidir (Alkan, 2013, s. 43-44).
- **İdarenin Şahsileşmesi ve Polarizasyon Problemi:** Başkanlıkta yürütme erki sadece başkanın üzerinde yoğunlaşmıştır. Başkan hem yürütme erkinin hem de devletin başıdır. Millet iradesiyle sınırlı bir süre içinde millete hizmetkâr olması için seçilen başkan; güç zehirlenmesi yaşayıp yozlaşabilir ve devlet idaresini kendi şahsıyla ilintili olarak düşünmeye başlayabilir. Zira görevi süresince halkın, hükümetin ve üstelik de devletin temsilcisi olduğunu idrak eder ve bu varlıklar namına en uygun kararın kendisi tarafından alınabileceği hezeyanına kapılabilir ve bu da rejim krizini doğurabilir (Efe, 2015).

Başkanlık rejimi, politik ve sosyal bir ötekileştirmeye yol açabilir. Başkan seçilirken kazanan her şeyi alırken, kazanamayan ise her şeyi kaybeder; sonuç olarak kazanan taraf, diğer taraflara gereksinim duymadığı gibi kaybeden tarafın da başkanla uzlaşmaya varması için herhangi bir neden yoktur. Doğal olarak; iktidarı ele geçirmeyi hedefleyen bu iki tarafın politik yaşamdaki muhalefeti daha da körüklemesi ve toplumu; kendinden olmayanı ötekileştirmeye itmesi sonucunu doğurabilir (Bal, 2013, s. 86).

2.4. ABD Başkanlık Sisteminin Stratejik Nitelikleri

ABD başkanlık sisteminin stratejik nitelikleri yasama, yürütme ve yargı arasındaki keskin kuvvetler ayrılığı, etkili seçim sistemi, güçlü yerel yönetimler, güçlü kurumsal yapı, güçlü vatandaşlık, güçlü yargı, üst düzey bürokratların atanma çalışması ve denetlenmesi ve ABD kapitalizminin pragmatizmidir (Akdemir ve Mert, 2018, s. 67-80).

2.4.1. Yasama, Yürütme ve Yargı Arasındaki Keskin Kuvvetler Ayrılığı

Kuvvetler ayrılığı, yürütme, yasama ve yargı erklerinin, aralarında “fren ve denge mekanizması” bulunan değişik organlara verilmesi demektir (Avcı, 2014, s. 3). Yürütme, yasama ve yargı kuvvetlerinden hiçbiri diğerinden üstün değil, diğerinin görevini yapamaz ve yetki alanına karışamaz. Üç organın iş birliği ve iş bölümü içinde çalışması hedeflenmiştir (Küçükoba, 2014, s. 46).

2.4.2. Etkili Seçim Sistemi

ABD başkanlık genel seçimi, her dört yılda bir, Kasım ayının ilk pazartesiye takip eden ilk salı günü yapılmaktadır. Genel seçimlerden önce, eyaletler, delege seçmek için; ön seçim veya parti

kongresi yaparlar. Eyaletlerdeki bu seçimler Ocak ve Haziran arasında yapılır. Ulusal kongre Temmuz, Ağustos veya Eylül aylarında düzenlenmektedir. Ön seçim ve parti kongresinden önce, nihai adayın kim olacağı belirlenmektedir. Bu nedenle kongreler, büyük törenler haline gelmiştir. Kongrelerde, parti lideri veya liderlerinin konuşması, başkan yardımcısı adayının belirtilmesi, eyalet delege oylarının açıklanması ve parti “platformu” onaylanması yer almaktadır. Kongreler, televizyonda yayınlanan siyasi bir etkinlik ve adaylarını desteklemek ve muhaliflerle farklarını açıklamak için iyi bir fırsat olmaktadır (Akdemir ve Mert, 2018, s. 73).

2.4.3. Güçlü Yerel Yönetimler

ABD’de yerel yönetimler, eyalet hükümetiyle ilişki içerisinde faaliyetlerini sürdürmekte, merkezi yönetim ile hiçbir ilişkisi olmamaktadır. Yerel yönetimlerin görevleri hususunda ülke içerisinde homojen bir durum bulunmamaktadır. Yerel yönetimlerin görev ve yetkileri, eyaletlerin verdiği yetki belgesine göre belirlenmektedir. Yerel yönetimlerin yönetici kadroları eyaletlere göre değişmektedir. Seçimle iş başına gelebilmekte ya da atanma yoluyla göreve gelmektedir. Yerel yönetimlerin gelirleri, kendi gelirleri ve eyalet hükümetinin yaptığı aktarmalardan oluşmaktadır. Merkezi hükümetin bu konudaki katkısı azdır (Akdemir ve Mert, 2018, s. 75).

2.4.4. Güçlü Kurumsal Yapı

ABD’de medyaya hükümet sansür uygulamaz. ABD, bağımsız gazete, dergi, televizyon, radyo gibi medya araçlarının oluşan güçlü bir basın mevcuttur (Akdemir ve Mert, 2018, s. 75).

Amerikan toplumu, güçlü bir sivil toplum geleneğini de temsil eder. Bu tür bir toplumsal aktivizm, iktidarı denetlemekte de oldukça etkin olabilmekte, siyasi gücün kullanımında yozlaşmaya, demokratiklikten uzaklaşmaya karşı bir fren vazifesi görebilmektedir.

ABD’de lobi şirketleri olarak bilinen kuruluşlar mevcuttur. Bunlar sistemin bir parçasıdır. Bu kuruluşlar ücret karşılığında, kanun yapma sürecinde etkili bir rol oynarlar. En etkili olan lobi şirketlerine, kim ödeme yaparsa, kanun yapma sürecinde kontrolü ele geçirmektedir. ABD’de çok güçlü olan sivil toplum kuruluşları vardır. Bu kuruluşlar karar alma sürecinde etkilidir (Avcı, 2014, s. 48).

2.4.5. Güçlü Vatandaşlık

ABD vatandaşı olmanın sağlayacağı ekstra avantajları aşağıda belirtilmektedir (Akdemir ve Mert, 2018, s. 76-77):

- (1) ABD seçimlerinde oya sahip olmak,
- (2) ABD pasaportu ile seyahat etmek,
- (3) Yakınlarını yasal göçmen olarak gelmelerini sağlamak,
- (4) ABD’de çalışabilmek,
- (5) ABD’den, sınır dışı edilmeme,
- (6) ABD dışında bir ülke yaşamınıza rağmen, ABD’ye yasal giriş yapabilmek,
- (7) Yurt dışında doğan çocukların da ABD vatandaşı olmasını sağlamak,
- (8) Öğrencilere verilen burs ve yardımlardan faydalanmak,
- (9) Emeklilikte başka ülkede olsanız bile emekli maaşınızı almaya devam etmek.

ABD vatandaşı olmanın avantajları yanında birtakım sorumlulukları da bulunmaktadır (Akdemir ve Mert, 2018, s. 77):

- (1) Çağrıldığınızda, mahkemelerde jüri olmak,
- (2) ABD sadakat yemini etmek,
- (3) ABD yasalarını savunmak,
- (4) Çağrıldığında, ABD’de askere gitmeyi kabul etmek.

2.4.6. Güçlü Yargı

Federal mahkemeler, anayasanın koruyucusu olarak bilinirler. Federal mahkemeler, adil ve tarafsız yargılama yaparlar. Mahkemeler, kanun yapamaz. Kanun yapma, Kongre’nin görevleri

arasındadır. Mahkemelerin, kanunları icra yetkisi de yoktur. Kanunların yürütmesini Başkan ve farklı idari birimler yapar (Akdemir ve Mert, 2018, s. 78).

Amerikan ulusunun kurucularının yaptıkları anayasa, yargı bağımsızlığını, iki şekilde geliştirmektedir. İlki, federal hâkimler ömür boyu atanmaktadır. Sadece rüşvet, vatan hainliği veya önemli bir suç ya da mahkûmiyet nedeniyle görevden alınır. İkincisi, federal hâkimlere, Başkanın ve Kongrenin azaltamayacağı ve yoksun bırakamayacağı bir maaş vermektedir. Bu koruma ile bağımsız bir yargı kaygılardan ve politik etkilerden uzak karar vermektedir (<http://www.gençbaro.org/haber/amerikan-yargi-sistemi.html>).

2.4.7. Üst Düzey Bürokratların Atanma Çalışması ve Denetlenmesi

“Spoil System” olarak tanımlanan bir yaklaşımla, Başkan politikalarını uygulayacak kişileri, bürokratik kademelere atamaktadır. Bu amaçla Liyakat Koruma Kurulu (Merit Protection Board) kurulmuştur. 3 üyeden oluşan bu kurul, Senatonun izni ile ABD Başkanınca atanır. Görev süreleri 7 yıldır. Bu kurul, bürokratların görevde yükselme ve hizmetten çıkarılma esaslarını belirtir. Kurul, Başkan ve Senato’ya rapor ve görüşler sunmaktadır. Atanan yöneticiler “Üst Düzey Yönetici” (Senior Executive Service-SES) olarak isimlendirilir. Başkanın atadığı “En Üst Düzey Yöneticiler”, atamaları kanuni düzenlemeye göre yapılır. Yasal mevzuata tabi olan yöneticiler “Üst Düzey Yöneticiler” olarak tanımlanır. Bu düzenlemenin amacı, kamuda çalışan kişilere yükselme olanağı sunmaktadır. Bu işleri yerine getirmek için Personel Yönetim Dairesi ve Liyakat Koruma Kurulu mevcuttur (Akdemir ve Mert, 2018, s. 79).

Bu üst düzey yöneticiler, Bakanlıklar ve Federal Hükümete bağlı ajanslarda görev yaparlar. Başkanın atadığı bürokratlardan, hemen sonra gelmektedir. Üst düzey yöneticiler 75 Federal kurumda çalışmaktadır (Işın, 2012).

2.4.8. ABD Kapitalizminin Pragmatizmi

Kurumların zayıf ve liderlerin güçlü olduğu ülkelerde başkanlar, diktatörlere evrilmişlerdir. Çünkü bu tür siyasal kültürlerde, güçlü lider karşısında ne anayasa ne de kurumlar dayanabilir. Amerika’da ise kurumlar güçlü ve anayasal güvenceler sağlamıştır. Bir başkanın, aldığı oy oranına bakılmaksızın yapabileceklerinin sınırları anayasada çizilmiş ve siyasal kültür de bunu destekler niteliktedir (Akdemir ve Mert, 2018, s. 80).

3. YÖNTEM

Araştırma bulguları, öğrencilerden alınan data seti veriler üzerinde SPSS v23.0 ve AMOS v22.0 istatistik programları kullanılarak yapılan analizlerin sonucunda elde edilmiştir. Veri ve bilgilerin analizinde; açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör ve güvenilirlik analizleri, ortalama ve standart sapma değerleri kullanılmış ve sonrasında farklılık analizleri ile hipotezler test edilmiştir.

3.1. Araştırmanın Amacı ve Kapsamı

Araştırmanın ana amacı, üniversite öğrencilerinin; ABD başkanlık sisteminin yapısal-yerleşik unsurlarına yönelik algılarını, ABD başkanlık sisteminin stratejik unsurlarına yönelik algı düzeylerini tespit etmek ve başkanlık sisteminin Türkiye’de uygulanabilirliğini saptamaktır. Bu kapsamda, üniversite öğrencilerinin demografik özellikleri incelenmiş, ABD başkanlık sisteminin stratejik unsurları ortaya konmuş ve Türkiye’deki algı düzeyi ile karşılaştırılmıştır.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, İstanbul’da bulunan devlet ve vakıf üniversitelerinde okuyan öğrenciler oluşturmakta olup, toplam öğrenci sayısı 479.515’tir. Hedef kitledeki birey sayısı bilindiğinde, örneklem büyüklüğünü belirlemekte kullanılan hesap formülü aşağıdadır (Özdamar, 2003, s. 116-118):

$$n = \frac{Nt^2pq}{d^2(N-1) + t^2pq}$$

N: Hedef kitledeki birey sayısı= 479515

n: Örneklem alınacak birey sayısı

p: İncelenen olayın görülüş sıklığı (gerçekleşme olasılığı) = 0,5

q: İncelenen olayın görülmeysi sıklığı (gerçekleşmeme olasılığı) = 0,5

t: Belirli bir anlamlılık düzeyinde, t tablosuna göre bulunan teorik değer = 1,96

d: Olayın görülüş sıklığına göre kabul edilen ± örneklem hatası = 0,05

$$n = 479515 * 1,96^2 * 0,5 * 0,5 / (0,05^2 * (479515 - 1) + 1,96^2 * 0,5 * 0,5)$$

$$n = 383,8$$

$$n \approx 384 \text{ kiři.}$$

Örneklem büyüklüğü en küçük katılımcı sayısını belirtmektedir. İnceleme sonucu değerlendirme dışı kalarak çıkartılacak cevaplar da olacağından dolayı; çalışmada bu sayının üzerinde katılımcıya ulaşılmıştır. Bu amaçla, 734 adet anket cevabı elde edilmiştir. Bu anketlerden 20 tanesi, eksik cevaplandırıldığı için analiz dışında tutulmuştur. 714 kişinin verdiği cevaplar, analiz edilmiştir. Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerine ilişkin demografik unsurlar Tablo 1’de sunulmaktadır.

Tablo 1. Katılımcılara İlişkin Bulgular (n=714)

<i>Gruplar</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>	<i>Gruplar</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>Cinsiyet</i>			<i>Üniversite Türü</i>		
Kadın	372	52,1	Devlet	181	25,4
Erkek	342	47,9	Vakıf	533	74,6
<i>Yaş</i>			<i>Siyasi Konulara İlgili Düzeyi</i>		
18-22	225	31,5	Çok Düşük	101	14,1
23-27	238	33,3	Düşük	113	15,8
28-32	144	20,2	Orta	255	35,7
33-37	50	7,0	Yüksek	199	27,9
38-42	22	3,1	Çok Yüksek	46	6,4
43 Yaş ve Üzeri	35	4,9			
<i>Eğitim Düzeyi</i>			<i>Eğitim Alanı</i>		
Önlisans	98	13,7	Fen	10	1,4
Lisans	377	52,8	Sosyal	541	75,8
Yüksek Lisans	115	16,1	Sağlık	121	16,9
Doktora	124	17,4	Sanat	42	5,9

Öğrencilerin %52,1’i kadın, %47,9’u erkek; %33,3’ü 23 ile 27, %31,5’i 18 ile 22 ve %20,2’si 28 ile 32 yaş arasında; %52,8’i lisans, %17,4’ü doktora eğitimi almakta; %75,8’i sosyal, %16,9’u sağlık alanında eğitim görmekte; %74,6’sı vakıf, %25,4’ü devlet üniversitesinde okumaktadır. Katılımcıların %27,9’u siyasi konulara yüksek düzeyde ilgi duyarken; %15,8’inin siyasi konulara ilgisi düşük düzeydedir.

3.3. Araştırmada Kullanılan Ölçeklerin Hazırlanması

Çalışmada yapılan alan araştırmasında, veri toplama aracı olarak, anket formu kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan ölçek, çalışma grubu tarafından hazırlanmış olup, bu konudaki literatür esas olarak alınmıştır. Bu maksatla: ABD başkanlık rejiminin unsurları, ABD başkanlık mevzuatı, başkanlık sistemine ait ikincil veriler, liderlik alanında yapılan çalışmalar ve Akdemir (2009) yayınlarından yararlanılmıştır. Kullanılan anket, 3 bölümden ibarettir.

- Birinci bölümde, araştırma hedef kitlesi olarak, İstanbul'daki devlet ve vakıf üniversitelerinde okuyan öğrencilerin demografik özelliklerini belirlemeye yönelik sorular yer almıştır.
- İkinci bölümde, ABD başkanlık sisteminin yapısal özellikleri-karakteristikleri ve öğrencilerin algısı saptanmaya çalışılmıştır.
- Üçüncü bölümde, ABD başkanlık sisteminin boyutları bağlamında, Türkiye'de uygulanabilirliğine yönelik ifadeler yer almaktadır.

Anket formunda 6'sı demografik, 53'ü Likert tipi soru olmak üzere toplam 59 soru bulunmaktadır. 5'li Likert türündeki ifadeler, olumsuzdan olumluya olmak üzere "Hiç Katılmıyorum", "Katılmıyorum", "Fikrim Yok", "Katılıyorum" ve "Tamamen Katılıyorum" şeklinde, beş aralıkta belirlenerek, sınıflandırılmıştır.

3.4. Araştırma Hipotezleri

Araştırma kapsamında toplam 48 hipotez oluşturulmuştur. Oluşturulan hipotezler aşağıdadır:

Cinsiyete İlişkin Hipotezler:

H₁: ABD başkanlık sisteminde yasama, yürütme ve yargı arasındaki keskin kuvvetler ayrılığına ilişkin algı kişilerin cinsiyetlerine göre farklılık göstermektedir.

H₂: ABD başkanlık sisteminde etkili seçim sistemine ilişkin algı kişilerin cinsiyetlerine göre farklılık göstermektedir.

H₃: ABD başkanlık sisteminde güçlü yerel yönetimlere ilişkin algı kişilerin cinsiyetlerine göre farklılık göstermektedir.

H₄: ABD başkanlık sisteminde güçlü yargıya ilişkin algı kişilerin cinsiyetlerine göre farklılık göstermektedir.

H₅: ABD başkanlık sisteminde güçlü kurumsal yapıya ilişkin algı kişilerin cinsiyetlerine göre farklılık göstermektedir.

H₆: ABD başkanlık sisteminin etkinliğini yönlendiren ABD'ye özgü faktörlere ilişkin algı kişilerin cinsiyetlerine göre farklılık göstermektedir.

H₇: ABD başkanlık sisteminde erkler ayrılığına ilişkin algı kişilerin cinsiyetlerine göre farklılık göstermektedir.

H₈: Başkanlık rejiminin Türkiye'de uygulanabilirliğine ilişkin görüşler kişilerin cinsiyetlerine göre farklılık göstermektedir.

Yaşa İlişkin Hipotezler:

H₉: ABD başkanlık sisteminde yasama, yürütme ve yargı arasındaki keskin kuvvetler ayrılığına ilişkin algı kişilerin yaşlarına göre farklılık göstermektedir.

H₁₀: ABD başkanlık sisteminde etkili seçim sistemine ilişkin algı kişilerin yaşlarına göre farklılık göstermektedir.

H₁₁: ABD başkanlık sisteminde güçlü yerel yönetimlere ilişkin algı kişilerin yaşlarına göre farklılık göstermektedir.

H₁₂: ABD başkanlık sisteminde güçlü yargıya ilişkin algı kişilerin yaşlarına göre farklılık göstermektedir.

H₁₃: ABD başkanlık sisteminde güçlü kurumsal yapıya ilişkin algı kişilerin yaşlarına göre farklılık göstermektedir.

H₁₄: ABD başkanlık sisteminin etkinliğini yönlendiren ABD'ye özgü faktörlere ilişkin algı kişilerin yaşlarına göre farklılık göstermektedir.

H₁₅: ABD başkanlık sisteminde erkler ayrılığına ilişkin algı kişilerin yaşlarına göre farklılık göstermektedir.

H₁₆: Başkanlık rejiminin Türkiye’de uygulanabilirliğine ilişkin görüşler kişilerin yaşlarına göre farklılık göstermektedir.

Eğitim Düzeyine İlişkin Hipotezler:

H₁₇: ABD başkanlık sisteminde yasama, yürütme ve yargı arasındaki keskin kuvvetler ayrılığına ilişkin algı kişilerin eğitim düzeyine göre farklılık göstermektedir.

H₁₈: ABD başkanlık sisteminde etkili seçim sistemine ilişkin algı kişilerin eğitim düzeyine göre farklılık göstermektedir.

H₁₉: ABD başkanlık sisteminde güçlü yerel yönetimlere ilişkin algı kişilerin eğitim düzeyine göre farklılık göstermektedir.

H₂₀: ABD başkanlık sisteminde güçlü yargıya ilişkin algı kişilerin eğitim düzeyine göre farklılık göstermektedir.

H₂₁: ABD başkanlık sisteminde güçlü kurumsal yapıya ilişkin algı kişilerin eğitim düzeyine göre farklılık göstermektedir.

H₂₂: ABD başkanlık sisteminin etkinliğini yönlendiren ABD’ye özgü faktörlere ilişkin algı kişilerin eğitim düzeyine göre farklılık göstermektedir.

H₂₃: ABD başkanlık sisteminde erkler ayrılığına ilişkin algı kişilerin eğitim düzeyine göre farklılık göstermektedir.

H₂₄: Başkanlık rejiminin Türkiye’de uygulanabilirliğine ilişkin görüşler kişilerin eğitim düzeyine göre farklılık göstermektedir.

Eğitim Alanına İlişkin Hipotezler:

H₂₅: ABD başkanlık sisteminde yasama, yürütme ve yargı arasındaki keskin kuvvetler ayrılığına ilişkin algı kişilerin eğitim alanına göre farklılık göstermektedir.

H₂₆: ABD başkanlık sisteminde etkili seçim sistemine ilişkin algı kişilerin eğitim alanına göre farklılık göstermektedir.

H₂₇: ABD başkanlık sisteminde güçlü yerel yönetimlere ilişkin algı kişilerin eğitim alanına göre farklılık göstermektedir.

H₂₈: ABD başkanlık sisteminde güçlü yargıya ilişkin algı kişilerin eğitim alanına göre farklılık göstermektedir.

H₂₉: ABD başkanlık sisteminde güçlü kurumsal yapıya ilişkin algı kişilerin eğitim alanına göre farklılık göstermektedir.

H₃₀: ABD başkanlık sisteminin etkinliğini yönlendiren ABD’ye özgü faktörlere ilişkin algı kişilerin eğitim alanına göre farklılık göstermektedir.

H₃₁: ABD başkanlık sisteminde erkler ayrılığına ilişkin algı kişilerin eğitim alanına göre farklılık göstermektedir.

H₃₂: Başkanlık rejiminin Türkiye’de uygulanabilirliğine ilişkin görüşler kişilerin eğitim alanına göre farklılık göstermektedir.

Üniversite Türüne İlişkin Hipotezler:

H₃₃: ABD başkanlık sisteminde yasama, yürütme ve yargı arasındaki keskin kuvvetler ayrılığına ilişkin algı kişilerin okudukları üniversite türüne göre farklılık göstermektedir.

H₃₄: ABD başkanlık sisteminde etkili seçim sistemine ilişkin algı kişilerin okudukları üniversite türüne göre farklılık göstermektedir.

H₃₅: ABD başkanlık sisteminde güçlü yerel yönetimlere ilişkin algı kişilerin okudukları üniversite türüne göre farklılık göstermektedir.

H₃₆: ABD başkanlık sisteminde güçlü yargıya ilişkin algı kişilerin okudukları üniversite türüne göre farklılık göstermektedir.

H₃₇: ABD başkanlık sisteminde güçlü kurumsal yapıya ilişkin algı kişilerin okudukları üniversite türüne göre farklılık göstermektedir.

H₃₈: ABD başkanlık sisteminin etkinliğini yönlendiren ABD'ye özgü faktörlere ilişkin algı kişilerin okudukları üniversite türüne göre farklılık göstermektedir.

H₃₉: ABD başkanlık sisteminde erkler ayrılığına ilişkin algı kişilerin okudukları üniversite türüne göre farklılık göstermektedir.

H₄₀: Başkanlık rejiminin Türkiye'de uygulanabilirliğine ilişkin görüşler kişilerin okudukları üniversite türüne göre farklılık göstermektedir.

Siyasi Konulara İlgili Düzeyine İlişkin Hipotezler:

H₄₁: ABD başkanlık sisteminde yasama, yürütme ve yargı arasındaki keskin kuvvetler ayrılığına ilişkin algı kişilerin siyasi konulara gösterdikleri ilgi düzeyine göre farklılık göstermektedir.

H₄₂: ABD başkanlık sisteminde etkili seçim sistemine ilişkin algı kişilerin siyasi konulara gösterdikleri ilgi düzeyine göre farklılık göstermektedir.

H₄₃: ABD başkanlık sisteminde güçlü yerel yönetimlere ilişkin algı kişilerin siyasi konulara gösterdikleri ilgi düzeyine göre farklılık göstermektedir.

H₄₄: ABD başkanlık sisteminde güçlü yargıya ilişkin algı kişilerin siyasi konulara gösterdikleri ilgi düzeyine göre farklılık göstermektedir.

H₄₀₄₅: ABD başkanlık sisteminde güçlü kurumsal yapıya ilişkin algı kişilerin siyasi konulara gösterdikleri ilgi düzeyine göre farklılık göstermektedir.

H₄₆: ABD başkanlık sisteminin etkinliğini yönlendiren ABD'ye özgü faktörlere ilişkin algı kişilerin siyasi konulara gösterdikleri ilgi düzeyine göre farklılık göstermektedir.

H₄₇: ABD başkanlık sisteminin etkinliğini yönlendiren ABD'ye özgü faktörlere ilişkin algı kişilerin siyasi konulara gösterdikleri ilgi düzeyine göre farklılık göstermektedir.

H₄₈: Başkanlık rejiminin Türkiye'de uygulanabilirliğine ilişkin görüşler kişilerin siyasi konulara gösterdikleri ilgi düzeyine göre farklılık göstermektedir.

4. ANALİZ VE SONUÇLAR

4.1. Ölçek Geçerliliği ve Güvenilirliği

Faktör analizi öncesi “Yargı; yasamaya ve yürütmeye kesinlikle karışmamaktadır.”, “Başkanın yetkisinin genişliği, görevden alınmamasının yanı sıra, diğer kurumların güçlü olması nedeniyle otoriterleşmesi mümkün değildir.”, “Başkanlık sisteminde net kuvvetler ayrılığı olduğundan başkanlık rejimi Türkiye'ye uygun değildir.”, “ABD'deki başkanlık rejiminin otoriterliğe dönüşmemesi için etkili yapısal faktörlerin Türkiye'de olmamasından dolayı başkanlık rejimi Türkiye'de uygulanamaz.”, “İkinci seçmen, Recall, dar bölgeye dayalı etkili seçim sistemlerinin varlığından dolayı Türkiye'deki seçim sistemi ile başkanlık sistemine geçilemez.”, “Yerel yönetimler ve eyalet sistemi uygulandığından Türkiye'de başkanlık rejimi uygulanamaz.”, “Güçlü ve özerk medya, özel sektör, üniversite olmadığından başkanlık rejimi Türkiye'de uygulanamaz.”, “Güçlü, sorumlu ve hesap soran seçmenler olmadığından Türkiye'de başkanlık rejimi uygulanamaz.”, “Ayrı senato ve temsilciler meclisi öngörülmediğinden ABD başkanlık rejimi Türkiye'de uygulanamaz.” ve “Yargıya siyasal müdahale geleneği nedeniyle ABD başkanlık rejimi Türkiye'de uygulanamaz.” yargıları olumsuz bulunarak anket cevapları tersine dönüştürülmeye tabi tutulmuştur (1=5, 2=4, 3=3, 4=2, 5=1).

Tablo 2'de ölçeğe ilişkin açıklayıcı faktör analizi sonuçları sunulmaktadır. Faktör analizi sonuçları, faktör yüklerine göre; büyükten küçüğe doğru sıralanmıştır. Faktör analizi ile kullanılan ölçeğin alt boyutları saptanmıştır. Faktör yapısını belirlemek amacıyla, temel bileşenler faktör analizi yapılmıştır. Verilerin faktör analizine uygunluğunu saptamak için; Kaiser–Meyer–

Olkin (KMO) örneklem yeterliliği testi ile Bartlett küresellik testi yapılmıştır. KMO değeri, kabul edilebilir sınır olan 0,70'in üzerinde 0,86 olarak bulunmuştur. Bartlett küresellik testi de 0,50'nin üzerinde olduğu ve 0,05 önem derecesinde anlamlı olduğundan dolayı veri setinin faktör analizine uygun olduğu saptanmıştır. Bulunan KMO katsayısı, verilerin analize uygun olduğunu ortaya koymaktadır. Varyans açıklama oranının, 0,50 ve üzerinde olması temel olarak alınmıştır.

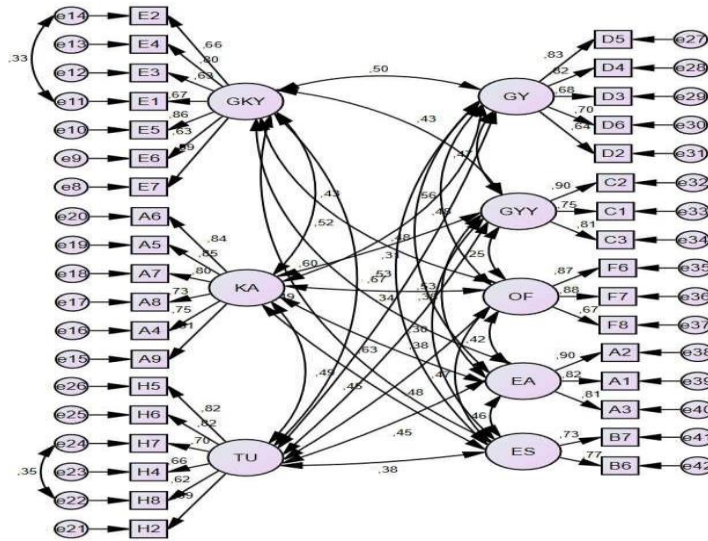
Temel bileşenler yöntemi ve Varimax döndürme yöntemi kullanılarak sorular analiz edilmiştir. Faktör altında tek kalan, birden fazla faktöre yüklenen ve hiçbir faktör altında bulunmayan yargılar analizden çıkartılmıştır. Yeniden yapılan faktör analizinde, özdeğerleri 1 ve üzerinde olan 8 faktör ortaya çıkmıştır. Bu faktörler sırasıyla "Güçlü Kurumsal Yapı", "Yasama, Yürütme ve Yargı Arasındaki Keskin Kuvvetler Ayrılığı", "Başkanlık Rejiminin Türkiye'de Uygulanabilirliği", "Güçlü Yargı", "Güçlü Yerel Yönetimler", "ABD'de Başkanlık Sisteminin Etkinliğini Yönlendiren ABD'ye Özgü Faktörler", "ABD'de Erkler Ayrılığı" ve "Etkili Seçim Sistemi" olarak isimlendirilmiştir. Faktörlerin açıklanma oranları sırasıyla; %18,5, %12,2, %11,3, %8,5, %8,4, %7,3, %7, %5,1 olup, toplam açıklanan varyans %78,7 olarak bulunmuştur.

Tablo 2. Faktör Analizi Sonuçları

Faktörün Adı	Yargılar	Faktör Yüğü
Güçlü Kurumsal Yapı	(E2) Medya ve sosyal medya bağımsızdır.	0.882
	(E4) Siyasilerle objektif nitelikli etkileşimleri vardır.	0.870
	(E3) Kurumlar liyakate bağlı çalıştıkları için güçlü konumdadırlar.	0.768
	(E1) ABD'de uluslararası düzeyde dev şirketler Kongreye doğrudan ya da dolaylı olarak etki edebilmektedirler.	0.751
	(E5) Lobiler ve STK'lar yasama yürütme ve medyanın doğal parçasıdır. Herhangi bir olumsuzlukta birleşirler.	0.723
	(E6) Üniversiteler bilimsel konuda tek yetkilidir. Yasal ve etik ilkeler konularında üniversiteler stratejik üstünlüğe sahiptirler.	0.712
	(E7) Kurumlarda ilkelere göre kurumsallaşma söz konusu olduğundan kişilere ve yöneticilere bağımlılık yoktur.	0.693
Yasama, Yürütme ve Yargı Arasındaki Keskin Kuvvetler Ayrılığı	(A6) Yargı yasamaya ve yürütmeye kesinlikle karışmamaktadır.	0.866
	(A5) Çoğunlukla yasa her iki kanadın ayrı ayrı onaylamasıyla/oylamasıyla çıkmaktadır.	0.846
	(A7) Başkan yasama ve yargıda hemen hemen etkin değildir.	0.768
	(A8) Başkanın yetkisinin genişliği, görevden alınamamasının yanı sıra, diğer kurumların güçlü olması nedeniyle otoriterleşmesi mümkün değildir.	0.719
	(A4) Başkan Kongrenin onayladığı yasaları 10 gün içinde onaylamazsa veto eder. Veto edilen yasanın tekrar kabulü Temsilciler Meclisi ve Senatonun 2/3'lik çoğunluğuyla kabul edilebilir.	0.667
	(A9) Komisyon, başkanlık ve bakanlıklara atamalar başkanın kararıyla yapılmakta ancak senatonun onayı gereklidir.	0.618
Başkanlık Rejiminin Türkiye'de Uygulanabilirliği	(H5) Güçlü ve özerk medya, özel sektör, üniversite olmadığından başkanlık rejimi Türkiye'de uygulanamaz.	0.759
	(H6) Güçlü, sorumlu ve hesap soran seçmenler olmadığından Türkiye'de başkanlık rejimi uygulanamaz.	0.739
	(H7) Ayrı senato ve temsilciler meclisi öngörülmediğinden ABD başkanlık rejimi Türkiye'de uygulanamaz.	0.697
	(H4) Yerel yönetimler ve eyalet sistemi uygulandığından Türkiye'de başkanlık rejimi uygulanamaz.	0.694
	(H8) Yargıya siyasal müdahale geleneği nedeniyle ABD başkanlık rejimi Türkiye'de uygulanamaz.	0.682
	(H2) ABD'deki başkanlık rejiminin otoriterliğe dönüşmemesi için etkili yapısal faktörlerin Türkiye'de olmamasından dolayı başkanlık rejimi Türkiye'de uygulanamaz.	0.670

Güçlü Yargı	(D5) Eyalet yüksek mahkemeleri eyalet kongrelerinin çıkarttığı yasaları denetler ve veto etme yetkisine sahiptir.	0.781
	(D4) Kamu davaları dışında -federal mahkemeler eyaletlerdeki kamu davalarına müdahale edebilir- eyalet mahkemeleri yetkilidir.	0.771
	(D3) Yargının güçlü olması her vatandaşın yasalar önünde eşit olması anlamına gelmektedir.	0.695
	(D6) Yargı bağımsızdır ve diğer iki kuvvete karşı koyacak güçtedir.	0.643
	(D2) Federal hâkimler ömür boyu hizmet vermek üzere atanır.	0.608
Güçlü Yerel Yönetimler	(C2) Güçlü eyaletler ve yerel yönetimler başkanlık rejiminin önemli parçasıdır.	0.873
	(C1) Her eyaletin seçimle göreve gelen vali ve belediye başkanı vardır.	0.849
	(C3) Her eyaletin parlamentosu vardır.	0.736
ABD’de Başkanlık Sisteminin Etkinliğini Yönlendiren ABD’ye Özgü Faktörler	(F6) ABD coğrafyasının tehditlerden uzak konumunun varlığı diktatörlüğün önüne geçmektedir.	0.855
	(F7) ABD kapitalizminin pragmatizminin varlığı diktatörlüğün önüne geçmektedir.	0.776
	(F8) Genel olarak halk güçlü olduğu ve demokrasiyi içselleştirdiği için otoriterleşme imkansızdır.	0.660
ABD’de Erkler Ayrılığı	(A2) ABD’de yasama yürütme ve yargıda beraber çalışma olanağı da vardır.	0.822
	(A1) ABD’de yasama yürütme yargıda sert ayrılıklar vardır.	0.796
	(A3) Senato ve Temsilciler Meclisi birbirlerini denetlemektedir.	0.677
Etkili Seçim Sistemi	(B7) ABD başkan seçimlerinde başkanın niteliği kadar başkanı belirleyecek olan ve sayısı eyaletlere göre değişen Seçiciler Kurulu’nun niteliği de önemlidir.	0.803
	(B6) Aynı şekilde çoklu parti sistemi olmasına rağmen, Temsilciler Meclisi ve Senatoda 2 partinin varlığı söz konusudur.	0.759

Açıklayıcı faktör analizi (AFA) ile 8 boyuttan oluştuğu belirlenen ölçek için; doğrulayıcı faktör analizi (DFA), kuramsal ilişkilere de dikkat edilerek, doğrulayıcı faktör analizi ile değerlendirilmiştir. AFA modelinin bir uzantısı olan DFA, daha önceden tanımlanmış ve sınırlandırılmış bir yapının, bir model olarak doğrulanıp doğrulanmadığının test edildiği bir analizdir. Şekil 1, ölçeğe ilişkin yol diyagramını ve standartlaştırılmış değerleri göstermektedir.

Şekil 1. Ölçeğe Ait Yol Diyagramı ve Standartlaştırılmış Değerler

* GKY (Güçlü Kurumsal Yapı), KA (Yasama, Yürütme ve Yargı Arasındaki Keskin Kuvvetler Ayrılığı), TU (Başkanlık Rejiminin Türkiye’de Uygulanabilirliği), GY (Güçlü Yargı), GYY (Güçlü Yerel Yönetimler), OF (ABD’de Başkanlık Sisteminin Etkinliğini Yönlendiren ABD’ye Özgü Faktörler), EA (ABD’de Erkler Ayrılığı), ES (Etkili Seçim Sistemi)

Tablo 3’te yer alan modeldeki yolların, regresyon ağırlıkları (tahminler/estimates) ve anlamlılık değerleri belirtilmektedir. Analiz sonuçlarına göre modeldeki yollar ve regresyon ağırlıklarının anlamlı olduğu saptanmıştır ($p < 0,05$).

Tablo 3. Ölçeğe Ait DFA Sonuçları

			Tahmin	Std. Hata	Std. Regresyon Katsayısı	Kritik Oran	P
E7	<---	GKY	1,000		,690		***
E6	<---	GKY	,757	,056	,630	13,538	***
E5	<---	GKY	1,147	,070	,857	16,465	***
E1	<---	GKY	,563	,064	,674	8,836	***
E3	<---	GKY	,837	,062	,626	13,467	***
E4	<---	GKY	1,058	,067	,800	15,873	***
E2	<---	GKY	,646	,061	,657	10,524	***
A9	<---	KA	1,000		,612		***
A4	<---	KA	1,136	,070	,753	16,217	***
A8	<---	KA	1,268	,080	,731	15,882	***
A7	<---	KA	1,354	,080	,798	16,889	***
A5	<---	KA	1,277	,073	,851	17,606	***
A6	<---	KA	1,397	,080	,836	17,402	***
H2	<---	TU	1,000		,688		***
H8	<---	TU	1,062	,071	,616	14,912	***
H4	<---	TU	,987	,061	,665	16,059	***
H7	<---	TU	1,023	,061	,700	16,807	***
H6	<---	TU	1,264	,066	,815	19,213	***
H5	<---	TU	1,132	,059	,819	19,280	***
D5	<---	GY	1,000		,832		***
D4	<---	GY	,898	,037	,815	24,182	***
D3	<---	GY	,778	,041	,679	19,172	***
D6	<---	GY	,821	,041	,702	19,984	***
D2	<---	GY	,696	,039	,642	17,910	***
C2	<---	GYG	1,000		,900		***
C1	<---	GYG	,850	,038	,755	22,494	***
C3	<---	GYG	,930	,038	,808	24,282	***
F6	<---	OF	1,000		,875		***
F7	<---	OF	1,034	,039	,883	26,815	***
F8	<---	OF	,750	,038	,671	19,597	***
A2	<---	EA	1,000		,896		***
A1	<---	EA	,876	,032	,825	27,262	***
A3	<---	EA	,895	,034	,805	26,331	***
B7	<---	ES	1,000		,728		***
B6	<---	ES	,940	,072	,772	13,051	***

Elde edilen χ^2/sd , CFI ve RMSEA değerleri araştırılan ilişkide iyi uyum olduğunu; GFI ve NFI değerlerinin ise kabul edilebilir bir uyum olduğunu göstermektedir. Tablo 4’teki uyum indeksleri incelendiğinde, sonuçların uyum kriterlerini sağladığı görülmektedir.

Tablo 4. Ölçeğe Ait DFA Sonuçları

Uyum Ölçümleri	İyi Uyum	Kabul Edilebilir Uyum	Ölçüm	Uyum
χ^2/df	≤ 3	$\leq 4 - 5$	2.281	İyi uyum
GFI	≥ 0.90	0.89 - 0.85	0.883	Kabul edilebilir uyum
CFI	≥ 0.97	≥ 0.90	0.980	İyi uyum
RMSEA	≤ 0.05	0.06 - 0.08	0.032	İyi uyum
NFI	≥ 0.95	0.94 - 0.80	0.875	Kabul edilebilir uyum

χ^2 : 3673.362 df: 1614

Araştırma değişkenlerine ait tanımlayıcı değerlere, değişkenlerin birbirleriyle ilişkilerine yönelik analizlere geçmeden önce; sorular birleştirilerek güvenilirlik analizine tabi tutulmuştur. Tablo 5, araştırmada kullanılan ölçeğin güvenilirlik analizinin sonuçlarını göstermektedir. Güvenilirlik analizlerinde, içsel tutarlılığı ölçmede Cronbach's Alpha; ortalama açıklanan varyans (average variance extracted-AVE) ve AMOS tabanlı bileşik güvenilirlik (composite reliability-CR) değerleri esas olarak alınmıştır. Ölçeklerin ayrışma geçerliliği için faktör yükleri yanında; CR ve AVE değerleri önemli birer gösterge olarak kabul edilmektedir. AVE değerinin 0,50 ce CR değerinin ise 0,70'in üzerinde olması yakınsak geçerliliğin sağlanması bakımından çok önemlidir (Hair vd., 2010). Ayrıca CR değerlerinin AVE değerlerinden daha büyük olması bir başka kanıt olarak belirtilmektedir (Byrne, 2010).

Tablo 5. Güvenilirlik Analizi

Ölçek	Soru Sayısı	Güvenilirlik Katsayısı	CR	AVE
Güçlü Kurumsal Yapı	7	0.805	0.875	0.503
Yasama, Yürütme ve Yargı Arasındaki Keskin Kuvvetler Ayrılığı	4	0.822	0.894	0.589
Başkanlık Rejiminin Türkiye'de Uygulanabilirliği	6	0.866	0.865	0.520
Güçlü Yargı	5	0.853	0.855	0.544
Güçlü Yerel Yönetimler	3	0.856	0.862	0.677
ABD'de Başkanlık Sisteminin Etkinliğini Yönlendiren ABD'ye Özgü Faktörler	3	0.845	0.854	0.665
ABD'de Erkler Ayrılığı	3	0.876	0.880	0.710
Etkili Seçim Sistemi	2	0.716	0.720	0.562
ABD Başkanlık Sisteminin Stratejik Nitelikleri	33	0,770	0.948	0.647

Bütün değerlerin, Nunnally (1978) ile Fornell ve Larcker (1981) tarafından da önerilen güvenilirlik değerlerinin üzerinde veya önerilen sınırlara yakın olduğu görülmektedir. CR değerinin AVE değerlerinden yüksek olması kriterinin ise; tüm boyutlarda gerçekleşmiş olduğu saptanmıştır. Bu bulgular, ölçeğin yeterli bir derecede; güvenilirlik ve ayrışma geçerliliği gösterdiğini ortaya koymaktadır.

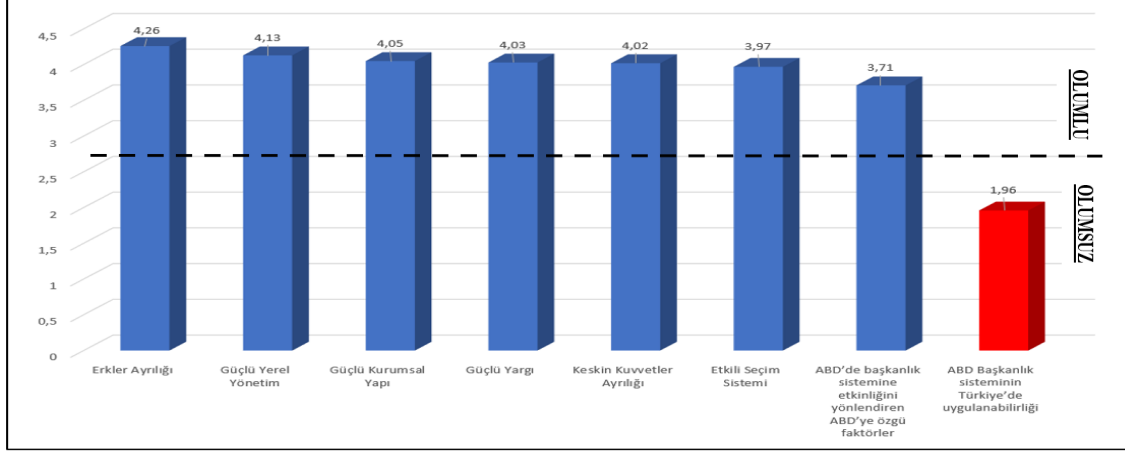
4.2. Ölçeği Oluşturan İfadelere İlişkin Analiz Sonuçları

Grafik 1; ABD başkanlık sisteminin Türkiye'de uygulanabilirliği hakkındaki ana konu bazında hesaplanan ortalama değerler ele alınarak, birbirlerine göre karşılaştırmasını göstermektedir. Üniversite öğrencileri ABD Başkanlık sistemindeki, aşağıdaki konuların ortalamının (\bar{x} =2.5) üzerinde (olumlu) olduğu tespit edilmiştir.

- Erkler Ayrılığı (\bar{x} =4.26) (olumlu),
- Güçlü Yerel Yönetim (\bar{x} =4.13) (olumlu),
- Güçlü Kurumsal Yapı (\bar{x} =4.05) (olumlu),
- Güçlü Yargı (\bar{x} =4.03) (olumlu),
- Yasama, Yürütme ve Yargı Arasındaki Keskin Kuvvetler Ayrılığı (\bar{x} =4.02) (olumlu),

- Etkili Seçim Sistemi ($\bar{X} = 3.97$) (olumlu),
- ABD’de başkanlık sistemine etkinliğini yönlendiren ABD’ye özgü faktörler ($\bar{X} = 3.71$) (olumlu)

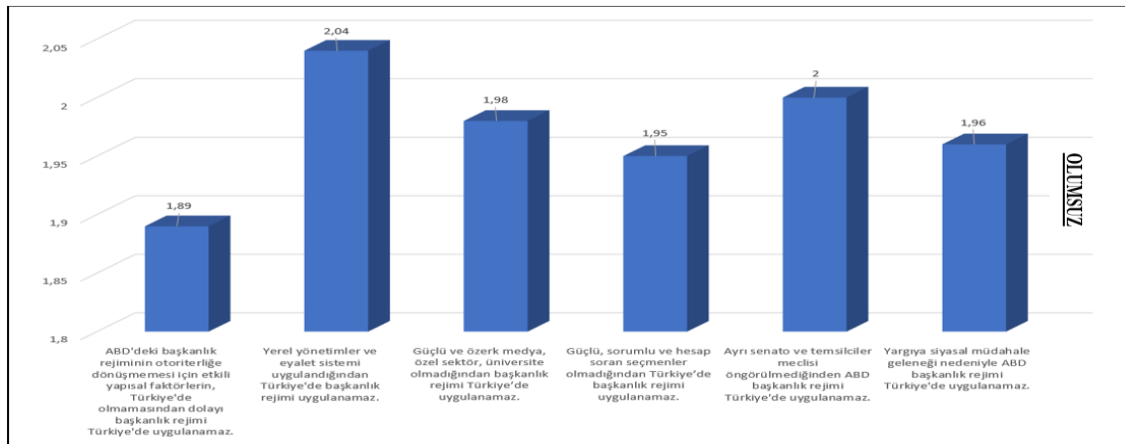
Üniversite öğrencileri ABD Başkanlık sisteminin Türkiye’de uygulanabilirliği ($\bar{X} = 1.96$) konusundaki görüşlerinin ise ortalamasının ($\bar{X} = 2.5$) altında (olumsuz) olduğu belirlenmiştir.

Grafik 1. ABD Başkanlık Rejimi Unsurları ve Türkiye’de Uygulanabilirlik Karşılaştırması

ABD başkanlık sisteminin Türkiye’de uygulanabilirliğine ilişkin görüşlerin ortalama değerleri birbirlerine göre karşılaştırmalı olarak Grafik 2’de gösterilmektedir. Anketteki ifadelerin ($\bar{X} = 2.5$) ortalama değere göre durumları aşağıda ifade edilmiştir.

- “ABD’deki başkanlık rejiminin otoriterliğe dönüşmemesi için etkili yapısal faktörlerin, Türkiye’de olmamasından dolayı başkanlık rejimi Türkiye’de uygulanamaz.” ifadesinin ortalama değeri $\bar{X} = 1.89$ (olumsuz) olarak saptanmıştır.
- “Yerel yönetimler ve eyalet sistemi uygulandığından Türkiye’de başkanlık rejimi uygulanamaz.” ifadesinin ortalama değeri $\bar{X} = 2.04$ (olumsuz) olarak ortaya çıkmıştır.
- “Güçlü ve özerk medya, özel sektör, üniversite olmadığından başkanlık rejimi Türkiye’de uygulanamaz.” ifadesinin ortalama değeri $\bar{X} = 1.98$ (olumsuz) olarak tespit edilmiştir.
- “Güçlü, sorumlu ve hesap soran seçmenler olmadığından Türkiye’de başkanlık rejimi uygulanamaz.” ifadesinin ortalama değeri $\bar{X} = 1.95$ (olumsuz) olarak belirlenmiştir.
- “Ayrı senato ve temsilciler meclisi öngörülmediğinden ABD başkanlık rejimi Türkiye’de uygulanamaz.” ifadesinin ortalama değeri $\bar{X} = 2.00$ (olumsuz) olarak saptanmıştır.
- “Yargıya siyasal müdahale geleneği nedeniyle ABD başkanlık rejimi Türkiye’de uygulanamaz.” ifadesinin ortalama değeri $\bar{X} = 1.96$ (olumsuz) olarak bulunmuştur.

Grafik 2. ABD Başkanlık Sisteminin Türkiye’de Uygulanabilirliği

4.3. Normal Dağılım Analizi

Ölçek ve boyutlarına ait görüşlerin dağılımının normalliği; Skewness (basıklık) ve Kurtosis (çarpıklık) değerleri incelenerek saptanmıştır. Tek değişkenli normalliği değerlendirmek için kullanılan istatistik yöntemlerden biri Kurtosis ve Skewness katsayılarının incelenmesidir. Skewness ve Kurtosis değerlerinin ± 2 arasında olması, dağılımın normallikten aşırı bir sapma göstermediği yönünde ifade edilmektedir. Cooper Cutting (2010) bir veri grubunda çarpıklık değerinin ± 2 aralığında olmasının; normal dağılım için kabul edilebilir ölçüt olduğunu belirtmektedir. Skewness ve Kurtosis değerleri Tablo 6'da sunulmaktadır.

Tablo 6. Skewness ve Kurtosis Değerleri (n=714)

Değişkenler	Skewness	Kurtosis
Güçlü Kurumsal Yapı	-1,133	1,285
Yasama, Yürütme ve Yargı Arasındaki Keskin Kuvvetler Ayrılığı	-,685	,572
Başkanlık Rejiminin Türkiye'de Uygulanabilirliği	1,445	1,095
Güçlü Yargı	-1,170	1,429
Güçlü Yerel Yönetimler	-1,358	1,761
ABD'de Başkanlık Sisteminin Etkinliğini Yönlendiren ABD'ye Özgü Faktörler	-,758	,036
ABD'de Erkekler Ayrılığı	-1,184	1,289
Etkili Seçim Sistemi	-,744	,062

Analiz sonucuna göre; değişkenlerin belirlenen değerler arasında olduğu ve normal dağılım gösterdiği saptanmıştır. Bu nedenle, çözümlenelerde; parametrik teknikler kullanılmıştır.

4.4. Hipotezlerin Testi

4.4.1. Cinsiyete Göre Oluşturulan Sınıflar Arasındaki Farklılıkların Araştırılması

Katılımcıların güçlü kurumsal yapı, yasama, yürütme ve yargı arasındaki keskin kuvvetler ayrılığı, başkanlık rejiminin Türkiye'de uygulanabilirliği, güçlü yargı, güçlü yerel yönetimler, ABD'de başkanlık sisteminin etkinliğini yönlendiren ABD'ye özgü faktörler, ABD'de erkekler ayrılığı ve etkili seçim sistemine ait görüşleri ile cinsiyet arasındaki farklılık "Bağımsız Gruplar t Testi"ne göre analiz edilmiştir. Analiz sonuçları Tablo 7'de verilmektedir.

Tablo 7. Cinsiyete Göre Farklılık Analizi (n=714)

Değişkenler	Cinsiyet	N	\bar{X}	SH _x	f	t	p
Güçlü Kurumsal Yapı	Kadın	372	4,0369	,66715	,000	-,857	,392
	Erkek	342	4,0798	,67025			
Yasama, Yürütme ve Yargı Arasındaki Keskin Kuvvetler Ayrılığı	Kadın	372	3,3701	,31077	1,262	-,072	,943
	Erkek	342	3,3718	,34139			
Başkanlık Rejiminin Türkiye'de Uygulanabilirliği	Kadın	372	1,9628	,77503	2,336	-,400	,689
	Erkek	342	1,9878	,89372			
Güçlü Yargı	Kadın	372	4,0339	,75066	,003	-,113	,910
	Erkek	342	4,0404	,78199			

Güçlü Yerel Yönetimler	Kadın	372	4,1335	,71465	5,932	-,033	,974
	Erkek	342	4,1355	,86088			
ABD’de Başkanlık Sisteminin Etkinliğini Yönlendiren ABD’ye Özgü Faktörler	Kadın	372	3,7007	1,02735	1,522	-,327	,744
	Erkek	342	3,7251	,96594			
ABD’de Erkekler Ayrılığı	Kadın	372	4,2545	,81156	,545	-,385	,700
	Erkek	342	4,2778	,80393			
Etkili Seçim Sistemi	Kadın	372	4,0121	,84706	4,760	1,061	,289
	Erkek	342	3,9401	,95810			

Tablo 7’de, üniversite öğrencilerinin güçlü kurumsal yapı, yasama, yürütme ve yargı arasındaki keskin kuvvetler ayrılığı, başkanlık rejiminin Türkiye’de uygulanabilirliği, güçlü yargı, güçlü yerel yönetimler, ABD’de başkanlık sisteminin etkinliğini yönlendiren ABD’ye özgü faktörler, ABD’de erkekler ayrılığı ve etkili seçim sistemine ait görüşleri ile cinsiyetleri arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$). Bu nedenle H_1 , H_2 , H_3 , H_4 , H_5 , H_6 , H_7 ve H_8 hipotezleri desteklenmemektedir.

4.4.2. Yaşa Göre Oluşturulan Sınıflar Arasındaki Farklılıkların Araştırılması

Katılımcıların güçlü kurumsal yapı, yasama, yürütme ve yargı arasındaki keskin kuvvetler ayrılığı, başkanlık rejiminin Türkiye’de uygulanabilirliği, güçlü yargı, güçlü yerel yönetimler, ABD’de başkanlık sisteminin etkinliğini yönlendiren ABD’ye özgü faktörler, ABD’de erkekler ayrılığı ve etkili seçim sistemine ait görüşleri ile yaş arasındaki farklılık “Tek Yönlü ANOVA Analizi”ne göre yapılmıştır. Grup varyanslarının homojenlik analizi için, Levene Testi kullanılmıştır. Tablo 8’de Levene Testine ait sonuçları göstermektedir.

Tablo 8. Yaş - Levene Testi

Değişkenler	Levene Değeri	p Değeri
Güçlü Kurumsal Yapı	2,327	,141
Yasama, Yürütme ve Yargı Arasındaki Keskin Kuvvetler Ayrılığı	,394	,853
Başkanlık Rejiminin Türkiye’de Uygulanabilirliği	,626	,680
Güçlü Yargı	2,992	,211
Güçlü Yerel Yönetimler	,543	,744
ABD’de Başkanlık Sisteminin Etkinliğini Yönlendiren ABD’ye Özgü Faktörler	,490	,784
ABD’de Erkekler Ayrılığı	1,069	,376
Etkili Seçim Sistemi	1,026	,401

Tablo 8 incelendiğinde, değişkenlerin grup varyansının eşit olduğu tespit edilmektedir ($p>0.05$). Tek Yönlü ANOVA Analizi sonuçları Tablo 9’da verilmektedir.

Tablo 9. Yaşa Göre Farklılık Analizi (n=714)

ANOVA Sonuçları									
Değişkenler	Yaş	N	\bar{X}	SH _x	Var. K.	K. T.	K. O.	f	p
Güçlü Kurumsal Yapı	18-22	25	4,01	,58	G. Arası	1,258	,252	,561	,730
	23-27	238	4,07	,72	Grup İçi	317,387	,448		
	28-32	144	4,10	,67	Toplam	318,646			
	33-37	50	4,03	,83					
	38-42	22	3,97	,55					
	43+	35	4,14	,50					
	Toplam	714	4,05	,66					
Yasama, Yürütme ve Yargı Arasındaki Keskin Kuvvetler Ayrılığı	18-22	25	3,38	,31	G. Arası	,268	,054	,504	,774
	23-27	238	3,35	,33	Grup İçi	75,307	,106		
	28-32	144	3,35	,32	Toplam	75,575			
	33-37	50	3,38	,33					
	38-42	22	3,41	,25					
	43+	35	3,41	,33					
	Toplam	714	3,37	,32					
Başkanlık Rejiminin Türkiye'de Uygulanabilirliği	18-22	25	1,98	,80	G. Arası	2,066	,413	,593	,705
	23-27	238	1,94	,84	Grup İçi	493,258	,697		
	28-32	144	2,03	,89	Toplam	495,324			
	33-37	50	1,99	,83					
	38-42	22	2,06	,87					
	43+	35	1,79	,63					
	Toplam	714	1,97	,83					
Güçlü Yargı	18-22	25	4,06	,68	G. Arası	3,211	,642	1,09 7	,360
	23-27	238	3,98	,82	Grup İçi	414,373	,585		
	28-32	144	4,02	,81	Toplam	417,584			
	33-37	50	4,16	,73					
	38-42	22	3,90	,89					
	43+	35	4,21	,53					
	Toplam	714	4,03	,76					
Güçlü Yerel Yönetimler	18-22	25	4,10	,73	G. Arası	2,949	,590	,951	,448
	23-27	238	4,15	,75	Grup İçi	439,255	,620		
	28-32	144	4,09	,86	Toplam	442,204			
	33-37	50	4,31	,90					
	38-42	22	4,00	,85					
	43+	35	4,23	,77					
	Toplam	714	4,13	,78					

ABD’de Başkanlık Sisteminin Etkinliğini Yönlendiren ABD’ye Özgü Faktörler	18-22	25	3,71	,98	G. Arası	2,211	,442	,442	,819
	23-27	238	3,70	,99	Grup İçi	707,628	,999		
	28-32	144	3,75	1,0	Toplam	709,839			
	33-37	50	3,56	,94					
	38-42	22	3,60	,99					
	43+	35	3,82	1,0					
Toplam	714	3,71	,99						
ABD’de Erkekler Ayrılığı	18-22	25	4,24	,81	G. Arası	,404	,081	,123	,987
	23-27	238	4,27	,81	Grup İçi	464,435	,656		
	28-32	144	4,29	,84	Toplam	464,839			
	33-37	50	4,22	,83					
	38-42	22	4,22	,67					
	43+	35	4,24	,62					
Toplam	714	4,26	,80						
Etkili Seçim Sistemi	18-22	25	3,96	,90	G. Arası	1,384	,277	,339	,890
	23-27	238	4,02	,86	Grup İçi	578,758	,817		
	28-32	144	3,92	,91	Toplam	580,141			
	33-37	50	3,93	1,0					
	38-42	22	3,90	1,0					
	43+	35	4,05	,83					
Toplam	714	3,97	,90						

Tablo 9’a göre, üniversite öğrencilerinin güçlü kurumsal yapı, yasama, yürütme ve yargı arasındaki keskin kuvvetler ayrılığı, başkanlık rejiminin Türkiye’de uygulanabilirliği, güçlü yargı, güçlü yerel yönetimler, ABD’de başkanlık sisteminin etkinliğini yönlendiren ABD’ye özgü faktörler, ABD’de erkekler ayrılığı ve etkili seçim sistemine ait görüşleri ile yaşları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık olmadığı saptanmaktadır ($p>0.05$). Bu nedenle H_9 , H_{10} , H_{11} , H_{12} , H_{13} , H_{14} , H_{15} ve H_{16} hipotezleri desteklenmemektedir.

4.4.3. Eğitim Düzeyine Göre Oluşturulan Sınıflar Arasındaki Farklılıkların Araştırılması

Katılımcıların güçlü kurumsal yapı, yasama, yürütme ve yargı arasındaki keskin kuvvetler ayrılığı, başkanlık rejiminin Türkiye’de uygulanabilirliği, güçlü yargı, güçlü yerel yönetimler, ABD’de başkanlık sisteminin etkinliğini yönlendiren ABD’ye özgü faktörler, ABD’de erkekler ayrılığı ve etkili seçim sistemine ait görüşleri ile eğitim düzeyi arasındaki farklılık “Tek Yönlü ANOVA Analizi”ne göre analiz edilmiştir. Grup varyanslarının homojenlik analizi için Levene Testi kullanılmıştır. Tablo 10’da Levene Testine ait sonuçlar gösterilmektedir.

Tablo 10. Eğitim Düzeyi - Levene Testi

Değişkenler	Levene Değeri	p Değeri
Güçlü Kurumsal Yapı	1,717	,162
Yasama, Yürütme ve Yargı Arasındaki Keskin Kuvvetler Ayrılığı	,520	,668
Başkanlık Rejiminin Türkiye’de Uygulanabilirliği	,158	,925
Güçlü Yargı	1,559	,198

Güçlü Yerel Yönetimler	,587	,623
ABD’de Başkanlık Sisteminin Etkinliğini Yönlendiren ABD’ye Özgü Faktörler	,168	,918
ABD’de Erkekler Ayrılığı	,489	,690
Etkili Seçim Sistemi	3,242	,122

Tablo 10 incelendiğinde, değişkenlerin grup varyansının eşit olduğu tespit edilmektedir ($p>0.05$). Tek Yönlü ANOVA Analizi sonuçları Tablo 11’de verilmektedir.

Tablo 11. Eğitim Düzeyine Göre Farklılık Analizi (n=714)

ANOVA Sonuçları									
Değişkenler	Eğitim	N	\bar{X}	SHx	Var. K.	K. T.	K. O.	f	p
Güçlü Kurumsal Yapı	Önl.	98	4,02	,59	G. Arası	,734	,245	,546	,651
	Lisans	377	4,07	,65	Grup İçi	317,912	,448		
	YL	115	4,08	,62	Toplam	318,646			
	DR	124	4,00	,79					
	Toplam	714	4,05	,66					
Yasama, Yürütme ve Yargı Arasındaki Keskin Kuvvetler Ayrılığı	Önl.	98	3,43	,30	G. Arası	,482	,161	1,519	,208
	Lisans	377	3,36	,32	Grup İçi	75,093	,106		
	YL	115	3,35	,31	Toplam	75,575			
	DR	124	3,35	,36					
	Toplam	714	3,37	,32					
Başkanlık Rejiminin Türkiye’de Uygulanabilirliği	Önl.	98	1,93	,80	G. Arası	1,139	,380	,545	,651
	Lisans	377	1,96	,82	Grup İçi	494,185	,696		
	YL	115	2,06	,86	Toplam	495,324			
	DR	124	1,95	,85					
	Toplam	714	1,97	,83					
Güçlü Yargı	Önl.	98	4,13	,71	G. Arası	1,485	,495	,845	,470
	Lisans	377	4,03	,73	Grup İçi	416,099	,586		
	YL	115	4,00	,77	Toplam	417,584			
	DR	124	3,98	,89					
	Toplam	714	4,03	,76					
Güçlü Yerel Yönetimler	Önl.	98	4,09	,75	G. Arası	,919	,306	,493	,687
	Lisans	377	4,12	,78	Grup İçi	441,285	,622		
	YL	115	4,21	,67	Toplam	442,204			
	DR	124	4,11	,91					
	Toplam	714	4,13	,78					

ABD’de Başkanlık Sisteminin Etkinliğini Yönlendiren ABD’ye Özgü Faktörler	Önl.	98	3,67	,99	G. Arası	1,569	,523	,524	,666
	Lisans	377	3,74	,98	Grup İçi	708,270	,998		
	YL	115	3,71	1,0	Toplam	709,839			
	DR	124	3,62	1,0					
	Toplam	714	3,71	,99					
ABD’de Erkekler Ayrılığı	Önl.	98	4,31	,73	G. Arası	1,802	,601	,921	,430
	Lisans	377	4,25	,82	Grup İçi	463,037	,652		
	YL	115	4,33	,74	Toplam	464,839			
	DR	124	4,17	,85					
	Toplam	714	4,26	,80					
Etkili Seçim Sistemi	Önl.	98	4,04	,91	G. Arası	2,561	,854	1,050	,370
	Lisans	377	4,00	,85	Grup İçi	577,580	,813		
	YL	115	3,95	,87	Toplam	580,141			
	DR	124	3,85	1,0					
	Toplam	714	3,97	,90					

Tablo 11’e göre, üniversite öğrencilerinin güçlü kurumsal yapı, yasama, yürütme ve yargı arasındaki keskin kuvvetler ayrılığı, başkanlık rejiminin Türkiye’de uygulanabilirliği, güçlü yargı, güçlü yerel yönetimler, ABD’de başkanlık sisteminin etkinliğini yönlendiren ABD’ye özgü faktörler, ABD’de erkekler ayrılığı ve etkili seçim sistemine ait görüşleri ile eğitim düzeyleri arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmektedir ($p>0.05$). Bu nedenle H_{17} , H_{18} , H_{19} , H_{20} , H_{21} , H_{22} , H_{23} ve H_{24} hipotezleri desteklenmemektedir.

4.4.4. Eğitim Alanına Göre Oluşturulan Sınıflar Arasındaki Farklılıkların Araştırılması

Katılımcıların güçlü kurumsal yapı, yasama, yürütme ve yargı arasındaki keskin kuvvetler ayrılığı, başkanlık rejiminin Türkiye’de uygulanabilirliği, güçlü yargı, güçlü yerel yönetimler, ABD’de başkanlık sisteminin etkinliğini yönlendiren ABD’ye özgü faktörler, ABD’de erkekler ayrılığı ve etkili seçim sistemine ait görüşleri ile eğitim alanı arasındaki farklılık “Tek Yönlü ANOVA Analizi”ne göre analiz edilmiştir. Grup varyanslarının homojenlik analizi için Levene Testi kullanılmıştır. Tablo 12’de Levene Testine ait sonuçlar gösterilmektedir.

Tablo 12. Eğitim Alanı - Levene Testi

Değişkenler	Levene Değeri	p Değeri
Güçlü Kurumsal Yapı	1,194	,311
Yasama, Yürütme ve Yargı Arasındaki Keskin Kuvvetler Ayrılığı	1,323	,266
Başkanlık Rejiminin Türkiye’de Uygulanabilirliği	1,484	,218
Güçlü Yargı	1,143	,331
Güçlü Yerel Yönetimler	,612	,607
ABD’de Başkanlık Sisteminin Etkinliğini Yönlendiren ABD’ye Özgü Faktörler	,017	,997
ABD’de Erkekler Ayrılığı	,518	,670
Etkili Seçim Sistemi	1,235	,296

Tablo 12 incelendiğinde, değişkenlerin grup varyansının eşit olduğu tespit edilmektedir ($p>0.05$). Tek Yönlü ANOVA Analizi sonuçları Tablo 13'te verilmektedir.

Tablo 13. Eğitim Alanına Göre Farklılık Analizi (n=714)

ANOVA Sonuçları									
Değişkenler	Alan	N	\bar{X}	SHx	Var. K.	K. T.	K. O.	f	p
Güçlü Kurumsal Yapı	Fen	10	4,51	,40	G. Arası	2,288	,763	1,712	,163
	Sosyal	541	4,04	,65	Grup İçi	316,358	,446		
	Sağlık	121	4,08	,68	Toplam	318,646			
	Sanat	42	4,02	,82					
	Toplam	714	4,05	,66					
Yasama, Yürütme ve Yargı Arasındaki Keskin Kuvvetler Ayrılığı	Fen	10	3,46	,28	G. Arası	,350	,117	1,102	,347
	Sosyal	541	3,37	,31	Grup İçi	75,225	,106		
	Sağlık	121	3,37	,34	Toplam	75,575			
	Sanat	42	3,29	,39					
	Toplam	714	3,37	,32					
Başkanlık Rejiminin Türkiye'de Uygulanabilirliği	Fen	10	1,50	,37	G. Arası	2,646	,882	1,271	,283
	Sosyal	541	1,99	,82	Grup İçi	492,678	,694		
	Sağlık	121	1,95	,88	Toplam	495,324			
	Sanat	42	1,90	,86					
	Toplam	714	1,97	,83					
Güçlü Yargı	Fen	10	4,08	1,0	G. Arası	,312	,104	,177	,912
	Sosyal	541	4,02	,74	Grup İçi	417,272	,588		
	Sağlık	121	4,08	,78	Toplam	417,584			
	Sanat	42	4,03	,86					
	Toplam	714	4,03	,76					
Güçlü Yerel Yönetimler	Fen	10	4,40	,46	G. Arası	1,399	,466	,751	,522
	Sosyal	541	4,14	,78	Grup İçi	440,804	,621		
	Sağlık	121	4,06	,78	Toplam	442,204			
	Sanat	42	4,16	,85					
	Toplam	714	4,13	,78					
ABD'de Başkanlık Sisteminin Etkinliğini Yönlendiren ABD'ye Özgü Faktörler	Fen	10	3,96	1,1	G. Arası	3,742	1,247	1,254	,289
	Sosyal	541	3,67	,99	Grup İçi	706,097	,995		
	Sağlık	121	3,85	,99	Toplam	709,839			
	Sanat	42	3,66	1,0					
	Toplam	714	3,71	,99					

ABD’de Erkekler Ayrılığı	Fen	10	4,60	,66	G. Arası	1,173	,391	,599	,616
	Sosyal	541	4,26	,79	Grup İçi	463,666	,653		
	Sağlık	121	4,27	,84	Toplam	464,839			
	Sanat	42	4,23	,89					
	Toplam	714	4,26	,80					
Etkili Seçim Sistemi	Fen	10	3,75	1,0	G. Arası	2,548	,849	1,044	,372
	Sosyal	541	3,96	,89	Grup İçi	577,593	,814		
	Sağlık	121	3,98	,95	Toplam	580,141			
	Sanat	42	4,19	,83					
	Toplam	714	3,97	,90					

Tablo 13’teki bulgulara göre, üniversite öğrencilerinin güçlü kurumsal yapı, yasama, yürütme ve yargı arasındaki keskin kuvvetler ayrılığı, başkanlık rejiminin Türkiye’de uygulanabilirliği, güçlü yargı, güçlü yerel yönetimler, ABD’de başkanlık sisteminin etkinliğini yönlendiren ABD’ye özgü faktörler, ABD’de erkekler ayrılığı ve etkili seçim sistemine ait görüşleri ile eğitim alanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$). Bu nedenle H_{25} , H_{26} , H_{27} , H_{28} , H_{29} , H_{30} , H_{31} ve H_{32} hipotezleri desteklenmemektedir.

4.4.5. Üniversite Türüne Göre Oluşturulan Sınıflar Arasındaki Farklılıkların Araştırılması

Katılımcıların güçlü kurumsal yapı, yasama, yürütme ve yargı arasındaki keskin kuvvetler ayrılığı, başkanlık rejiminin Türkiye’de uygulanabilirliği, güçlü yargı, güçlü yerel yönetimler, ABD’de başkanlık sisteminin etkinliğini yönlendiren ABD’ye özgü faktörler, ABD’de erkekler ayrılığı ve etkili seçim sistemine ait görüşleri ile üniversite türü arasındaki farklılık “Bağımsız Gruplar t Testi”ne göre analiz edilmiştir. Analiz sonuçları Tablo 14’te verilmektedir.

Tablo 14. Üniversite Türüne Göre Farklılık Analizi (n=714)

Değişkenler	Üni.	N	\bar{X}	SH _x	f	t	p
Güçlü Kurumsal Yapı	Devlet	181	3,8524	,80007	17,611	-4,229	,000
	Vakıf	533	4,1270	,60268			
Yasama, Yürütme ve Yargı Arasındaki Keskin Kuvvetler Ayrılığı	Devlet	181	3,2551	,37041	14,654	-5,100	,000
	Vakıf	533	3,4103	,29920			
Başkanlık Rejiminin Türkiye’de Uygulanabilirliği	Devlet	181	2,1796	,98232	16,146	3,421	,001
	Vakıf	533	1,9053	,76515			
Güçlü Yargı	Devlet	181	3,8707	,85419	9,604	-3,144	,002
	Vakıf	533	4,0934	,72489			
Güçlü Yerel Yönetimler	Devlet	181	4,1492	,89123	2,208	,291	,771
	Vakıf	533	4,1295	,74991			

ABD’de Başkanlık Sisteminin Etkinliğini Yönlendiren ABD’ye Özgü Faktörler	Devlet	181	3,5801	1,01007	,398	-2,070	,039
	Vakıf	533	3,7573	,99051			
ABD’de Erkekler Ayrılığı	Devlet	181	4,0681	,92811	7,829	-3,469	,001
	Vakıf	533	4,3327	,75136			
Etkili Seçim Sistemi	Devlet	181	3,8867	,91569	,421	-1,570	,117
	Vakıf	533	4,0084	,89612			

Tablo 14’te, üniversite öğrencilerinin güçlü yerel yönetimler ve etkili seçim sistemine ait görüşleri ile okudukları üniversite türü arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$). Bu nedenle H_{34} ve H_{35} hipotezleri desteklenmemektedir.

Ancak üniversite öğrencilerinin güçlü kurumsal yapı, yasama, yürütme ve yargı arasındaki keskin kuvvetler ayrılığı, başkanlık rejiminin Türkiye’de uygulanabilirliği, güçlü yargı, ABD’de başkanlık sisteminin etkinliğini yönlendiren ABD’ye özgü faktörler ve ABD’de erkekler ayrılığına ait görüşleri ile okudukları üniversite türü arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir ($p<0.05$). Bu nedenle H_{33} , H_{36} , H_{37} , H_{38} , H_{39} ve H_{40} hipotezleri desteklenmektedir.

Analiz sonuçlarına göre;

- Vakıf üniversitelerinde okuyan öğrencilerin güçlü kurumsal yapı, yasama, yürütme ve yargı arasındaki keskin kuvvetler ayrılığı, güçlü yargı, ABD’de başkanlık sisteminin etkinliğini yönlendiren ABD’ye özgü faktörler ve ABD’de erkekler ayrılığına ait görüşleri devlet üniversitelerinde okuyan öğrencilerin görüşlerinden daha olumludur.
- Devlet üniversitelerinde okuyan öğrencilerin başkanlık rejiminin Türkiye’de uygulanabilirliği konusundaki görüşleri ise vakıf üniversitelerinde okuyan öğrencilerden daha olumludur.

4.4.6. Siyasi Konulara İlgili Düzeyine Göre Oluşturulan Sınıflar Arasındaki Farklılıkların Araştırılması

Katılımcıların güçlü kurumsal yapı, yasama, yürütme ve yargı arasındaki keskin kuvvetler ayrılığı, başkanlık rejiminin Türkiye’de uygulanabilirliği, güçlü yargı, güçlü yerel yönetimler, ABD’de başkanlık sisteminin etkinliğini yönlendiren ABD’ye özgü faktörler, ABD’de erkekler ayrılığı ve etkili seçim sistemine ait görüşleri ile siyasi konulara ilgi düzeyi arasındaki farklılık “Tek Yönlü ANOVA Analizi”ne göre analiz edilmiştir. Grup varyanslarının homojenlik analizi için Levene Testi kullanılmıştır. Tablo 15’te Levene Testine ait sonuçlar gösterilmektedir.

Tablo 15. Siyasi Konulara İlgili Düzeyi - Levene Testi

Değişkenler	Levene Değeri	p Değeri
Güçlü Kurumsal Yapı	5,462	,000
Yasama, Yürütme ve Yargı Arasındaki Keskin Kuvvetler Ayrılığı	4,723	,001
Başkanlık Rejiminin Türkiye’de Uygulanabilirliği	3,940	,004
Güçlü Yargı	4,251	,002
Güçlü Yerel Yönetimler	6,429	,000
ABD’de Başkanlık Sisteminin Etkinliğini Yönlendiren ABD’ye Özgü Faktörler	8,136	,000
ABD’de Erkekler Ayrılığı	4,095	,003
Etkili Seçim Sistemi	5,463	,000

Tablo 15 incelendiğinde, değişkenlerin grup varyansının, eşit olmadığı saptanmıştır ($p < 0.05$). Grupların birbirinden istatistiki olarak farklı olduğunu belirlemek için ikili karşılaştırma testlerinden olan “Tamhane T2 Testi” uygulanmıştır. Tek Yönlü ANOVA Analizi sonuçları Tablo 16’da sunulmuştur.

Tablo 16. Siyasi Konulara İlgili Düzeyine Göre Farklılık Analizi (n=714)

ANOVA Sonuçları									
Değişkenler	İlgi	N	\bar{X}	SH _x	Var. K.	K. T.	K. O.	f	p
Güçlü Kurumsal Yapı	Çok D.	101	4,08	,50	G. Arası	5,451	1,363	3,085	,016
	Düşük	113	3,88	,59	Grup İçi	313,195	,442		
	Orta	255	4,05	,69	Toplam	318,646			
	Yüksek	199	4,15	,63					
	Çok Y.	46	4,01	1,0					
	Toplam	714	4,05	,66					
Yasama, Yürütme ve Yargı Arasındaki Keskin Kuvvetler Ayrılığı	Çok D.	101	3,30	,34	G. Arası	,759	,190	1,798	,127
	Düşük	113	3,38	,27	Grup İçi	74,816	,106		
	Orta	255	3,37	,31	Toplam	75,575			
	Yüksek	199	3,40	,32					
	Çok Y.	46	3,31	,44					
	Toplam	714	3,37	,32					
Başkanlık Rejiminin Türkiye’de Uygulanabilirliği	Çok D.	101	1,92	,70	G. Arası	5,146	1,286	1,861	,116
	Düşük	113	2,12	,99	Grup İçi	490,178	,691		
	Orta	255	1,99	,82	Toplam	495,324			
	Yüksek	199	1,87	,73					
	Çok Y.	46	2,03	1,0					
	Toplam	714	1,97	,83					
Güçlü Yargı	Çok D.	101	3,88	,74	G. Arası	2,901	,725	1,240	,292
	Düşük	113	4,01	,75	Grup İçi	414,683	,585		
	Orta	255	4,07	,79	Toplam	417,584			
	Yüksek	199	4,07	,65					
	Çok Y.	46	4,05	1,0					
	Toplam	714	4,03	,76					
Güçlü Yerel Yönetimler	Çok D.	101	3,86	,78	G. Arası	14,330	3,583	5,937	,000
	Düşük	113	4,01	,98	Grup İçi	427,873	,603		
	Orta	255	4,15	,68	Toplam	442,204			
	Yüksek	199	4,29	,66					
	Çok Y.	46	4,20	1,0					
	Toplam	714	4,13	,78					

ABD’de Başkanlık Sisteminin Etkinliğini Yönlendiren ABD’ye Özgü Faktörler	Çok D.	101	3,77	,73	G. Arası	7,996	1,999	2,019	,090
	Düşük	113	3,51	1,0	Grup İçi	701,842	,990		
	Orta	255	3,74	,94	Toplam	709,839			
	Yüksek	199	3,79	1,0					
	Çok Y.	46	3,52	1,2					
Toplam	714	3,71	,98						
ABD’de Erkekler Ayrılığı	Çok D.	101	4,16	,78	G. Arası	13,330	3,332	5,233	,000
	Düşük	113	4,09	,78	Grup İçi	451,510	,637		
	Orta	255	4,29	,76	Toplam	464,839			
	Yüksek	199	4,43	,74					
	Çok Y.	46	4,02	1,1					
Toplam	714	4,26	,80						
Etkili Seçim Sistemi	Çok D.	101	3,97	,83	G. Arası	5,689	1,422	1,755	,136
	Düşük	113	3,78	1,0	Grup İçi	574,452	,810		
	Orta	255	3,99	,84	Toplam	580,141			
	Yüksek	199	4,05	,84					
	Çok Y.	46	4,01	1,1					
Toplam	714	3,97	,90						

Tablo 16’ya göre, üniversite öğrencilerinin yasama, yürütme ve yargı arasındaki keskin kuvvetler ayrılığı, başkanlık rejiminin Türkiye’de uygulanabilirliği, güçlü yargı, ABD’de başkanlık sisteminin etkinliğini yönlendiren ABD’ye özgü faktörler ve etkili seçim sistemine ait görüşleri ile siyasi konulara ilgi düzeyi arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık saptanmamaktadır ($p>0.05$). Bu sonuçlara göre H_{41} , H_{42} , H_{44} , H_{47} ve H_{48} hipotezleri desteklenmemektedir.

Ancak öğrencilerinin güçlü kurumsal yapı, güçlü yerel yönetimler ve ABD’de erkekler ayrılığına ait görüşleri ile siyasi konulara ilgi düzeyi arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p<0.05$). Bu sonuç H_{43} , H_{45} ve H_{46} hipotezlerinin desteklendiğini göstermektedir.

Grupların birbirinden istatistiki olarak farklı olduğunu belirlemek için ikili karşılaştırma testlerinden “Tamhane T2 Testi” yapılmıştır. Tablo 17, Tamhane T2 Testi sonuçlarını vermektedir.

Tablo 17. Siyasi Konulara İlgili Düzeyine Ait Tamhane T2 Testi Sonuçları

Değişken	İlgi (I)	İlgi (J)	Ortalama Farkı (I-J)	Standart Hata	Anlamlılık Düzeyi
Güçlü Kurumsal Yapı	Yüksek	Düşük	,27103*	,07129	,002
Güçlü Yerel Yönetimler	Çok Düşük	Orta	-,28626*	,08936	,016
		Yüksek	-,42850*	,09147	,000
ABD’de Erkekler Ayrılığı	Yüksek	Çok Düşük	,27384*	,09462	,042
		Düşük	,34742*	,09113	,002

Analiz sonuçlarına göre;

- Siyasi konulara ilginin yüksek olduğu öğrencilerde güçlü kurumsal yapı ve ABD’de erkler ayrılığına ait görüşleri siyasi konulara ilginin düşük olduğu öğrencilerden daha olumludur ($p<0.05$).
- Siyasi konulara ilginin yüksek olduğu öğrencilerde güçlü yerel yönetimler ve ABD’de erkler ayrılığı konusundaki görüşleri siyasi konulara ilginin çok düşük olduğu öğrencilerden daha olumludur ($p<0.05$).
- Siyasi konulara ilginin orta düzey olduğu öğrencilerde güçlü yerel yönetimler konusundaki görüşleri siyasi konulara ilginin çok düşük olduğu öğrencilerden daha olumludur ($p<0.05$).

5. SONUÇ

Ülkemizde uygulanması gündeme geldiğinden itibaren çok yoğun bir şekilde başkanlık sistemi genelde, özelde de ABD Başkanlık Sistemi tartışılmıştır, tartışılmaktadır. Şu çok açık ve nettir ki, ABD örneği dışında başkanlık sistemleri demokrasi, eşit zenginleşme, özgürlük ve sosyal ilerleme üretememektedir.

ABD örneğinde keskin kuvvetler ayrılığı vardır. ABD Başkanlık Sisteminin kendine özgü nitelikleri vardır. Yasama, yürütme ve yargı bağımsızdır ve sert şekilde ayrıdır, kurumsal yapı güçlüdür, yerel yönetim güçlüdür, çift parlamento vardır-Temsilciler Meclisi ve Senato-, seçim sistemi etkilidir, yeniden seçilme söz konusudur, güçlü vatandaşlık söz konusudur, hesap verebilirlik söz konusudur. Geliştirilen ölçeğe yönelik olarak 714 öğrencinin yanıtları değerlendirildiğinde ilginç sonuçlar elde edilmiştir:

ABD başkanlık sisteminin stratejik niteliklerine verilen yanıtlar ortalaması ya 4’ e yakındır ya da 4’ten yukarıdadır. Bunun anlamı öğrenciler “Evet, bizim bakımımızdan da ABD başkanlık sistemi bu stratejik niteliklere sahiptir.” demektedirler. ABD’ye özgü niteliklerin olduğunu düşünmektedirler. Ancak “Bu stratejik nitelikler, başkanlık sistemi Türkiye’ye getirildiğinde uygulanabilir mi?” diye sorulduğunda aynı öğrenci grubu ortalama 1.96’lık değerle karamsardırlar ne yazık ki. Öğrenciler başkanlık sisteminin ülkemizde ABD’ninkine benzer nitelikleri üretemeyeceğini düşünmektedirler.

Öğrencilerin ABD başkanlık sisteminin stratejik niteliklerine ve bu niteliklerle başkanlık sisteminin Türkiye’de uygulanabilirliğine yönelik algılarının farklılıkları tek yönlü Anova analizi ve bağımsız gruplar t testi yöntemleriyle analiz edilmiş ve şu sonuçlara varılmıştır:

Üniversite öğrencilerinin güçlü kurumsal yapı, yasama, yürütme ve yargı arasındaki keskin kuvvetler ayrılığı, başkanlık rejiminin Türkiye’de uygulanabilirliği, güçlü yargı, güçlü yerel yönetimler, ABD’de başkanlık sisteminin etkinliğini yönlendiren ABD’ye özgü faktörler, ABD’de erkler ayrılığı ve etkili seçim sistemine ait görüşleri cinsiyetlerine, yaşlarına, eğitim düzeylerine ve eğitim alanlarına göre farklılık göstermemektedir. Ayrıca, öğrencilerin güçlü yerel yönetimler ve etkili seçim sistemine ait görüşleri okudukları üniversite türüne göre de farklılık göstermemektedir.

Ancak, vakıf üniversitelerinde okuyan öğrencilerin güçlü kurumsal yapı, yasama, yürütme ve yargı arasındaki keskin kuvvetler ayrılığı, güçlü yargı, ABD’de başkanlık sisteminin etkinliğini yönlendiren ABD’ye özgü faktörler ve ABD’de erkler ayrılığına ait görüşleri devlet üniversitelerinde okuyan öğrencilerin görüşlerinden daha olumlu olduğu saptanmıştır.

Devlet üniversitelerinde okuyan öğrencilerin başkanlık rejiminin Türkiye’de uygulanabilirliği konusundaki görüşleri ise vakıf üniversitelerinde okuyan öğrencilerden daha olumlu olmaktadır.

Üniversite öğrencilerinin yasama, yürütme ve yargı arasındaki keskin kuvvetler ayrılığı, başkanlık rejiminin Türkiye’de uygulanabilirliği, güçlü yargı, ABD’de başkanlık sisteminin etkinliğini yönlendiren ABD’ye özgü faktörler ve etkili seçim sistemine ait görüşleri ile siyasi konulara ilgi düzeyi arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Siyasi konulara ilginin yüksek olduğu öğrencilerde güçlü kurumsal yapı ve ABD’de erkler ayrılığına ait görüşleri siyasi konulara ilginin düşük olduğu öğrencilerden daha olumlu olduğu görülmüştür.

Siyasi konulara ilginin yüksek olduğu öğrencilerde güçlü yerel yönetimler ve ABD’de erkler ayrılığı konusundaki görüşleri siyasi konulara ilginin çok düşük olduğu öğrencilerden daha olumludur.

Siyasi konulara ilginin orta düzey olduğu öğrencilerde güçlü yerel yönetimler konusundaki görüşleri siyasi konulara ilginin çok düşük olduğu öğrencilerden daha olumlu olduğu tespit edilmiştir.

KAYNAKLAR

- AKÇALI, P. (2007), Siyasal İstikrar ve Başkanlık Sistemi: Amerika Birleşik Devletleri Örneği, Başkanlık Sistemi ve Türkiye: Ülkeler, Deneyimler ve Karşılaştırmalı Analiz İçinde, İ. Kamalak (Haz.). İstanbul: Kalkedon Yayıncılık.
- AKDEMİR, A. (2009), Vizyon Yönetimi, Bursa: Ekin Yayınları.
- AKDEMİR, A. ve MERT, G. (2018), Liderlik Yönüyle Dünyadaki Başkanlık Sistemleri, Beta Basım Yayın, İstanbul.
- ALKAN, H. (2013), Karşılaştırmalı Siyaset Başkanlık ve Parlamenter Sistemler Işığında, İstanbul: Açılım Kitap.
- AVCI, E. (2014), Başkanlık Sistemi ve Türkiye, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Samsun.
- BAL, F. (2013), MHP Parlamenter Sistemin Demokratikleşmesinden Yanadır, Yeni Türkiye Dergisi, 9(51), 83-95.
- BYRNE, B. M. (2010), Structural Equation Modeling with AMOS: Basic Concepts, Applications, and Programming, 2nd ed., Taylor & Francis: New York.
- CANSIZLAR, D. (1996), ABD Kamu Mali Yönetim Sistemi, Maliye Dergisi, 122, Mayıs-Ağustos, 3-17.
- COOPER CUTTING, J. (April, 2010), SPSS: Descriptive Statistics. <http://psychology.illinoisstate.edu/jcutti/>
- ÇETİN, H. (Ed.). (2014), Siyaset Bilimi, Ankara: Orion Kitapevi.
- EFE, H. (2015), Türkiye Hükümet Sistemi Tartışmaları Çerçevesinde Başkanlık Sistemi ve Türkiye’de Uygulanabilirliği, Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 6(9), 65-94.
- FENDOĞLU, H. T. (2012), Başkanlık Sistemi, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Cilt:2 Sayı:2, s. 39-60.
- FENDOĞLU, H. T. (2013), Başkanlık Sisteminin Türkiye’de Uygulanabilirliği, Yeni Türkiye Dergisi, Yıl: 9, Sayı: 51, Ankara, s. 567-586.
- FORNELL C. ve LARCKER D. F. (1981), Evaluating Structural Equation Models With Unobservable Variables and Measurement Error, Journal of Marketing Research, 18 (1), 39-51.
- HAIR, J. F., BLACK, W. C., BABIN, B. J. ve ANDERSON, R. E. (2010), Multivariate Data Analysis: A Global Perspective, 7th ed., Upper Saddle River: NJ. <http://www.genbaro.org/haber/amerikan-yargi-sistemi.html>
Erişim Tarihi: 15.04.2018
- İŞİN, M. (2012), Amerika Birleşik Devletleri’nde Üst Düzey Yöneticilerin Atanması ve Görevden Alınma Sistemi, İdarecinin Sesi, Ocak-Şubat, s. 28-32.
- KURBAN, S. (2014), Başkanlık Sisteminden Beklentiler ve Türkiye, Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kütahya.
- KÜÇÜKOBA, G. (2014). Başkanlık Sistemi ve Türkiye’ye Uygunluğu Sorunsalı. Yüksek Lisans Tezi. Diyarbakır: Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- NUNNALLY, J. C. (1978), Psychometric Theory, New York: McGraw-Hill.
- ONAR, E. (2005), Türkiye’nin Başkanlık veya Yarı-Başkanlık Sistemine Geçmesi Düşünülmeli Midir?, Başkanlık Sistemi İçinde, T. Ergül (Ed.). Ankara: Türkiye Barolar Birliği Yayınları.

- ÖZBUDUN, E. (1993), Türk Anayasa Hukuku, Ankara: Yetkin Yayınevi.
- ÖZDAMAR, K. (2003), Modern Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Eskişehir: Kaan Kitabevi.
- TACİR, H. (2011), Parlamenter Sistem ve Başkanlık Sistemi Karşılaştırması Işığında Türkiye’de Başkanlık Sistemi Tartışmaları, Kamu Hukuku Dergisi. 44.
- TURHAN, M. (2012), Parlamenter Sistem Mi, Yoksa Başkanlık Sistemi Mi?, Mülkiyeliler Birliği Dergisi, 19(17), 175-187.
- TÜRKER, M. (2003), Amerika Birleşik Devletleri Yönetim Sistemi, http://www.arem.gov.tr/proje/yonetim/Dunyada_Kamu_yon/amerika.pdf Erişim Tarihi: 10.04.2018
- YAZICI, S. (2011), Başkanlık ve Yarı Başkanlık Sistemleri, Türkiye İçin Bir Değerlendirme, İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.